

ŽIVOT

KULTURNĚ SOCIÁLNÍ ČASOPIS
LUTY • FEBRUÁR • ÚNOR Nr 2 1968 cena 1 zl

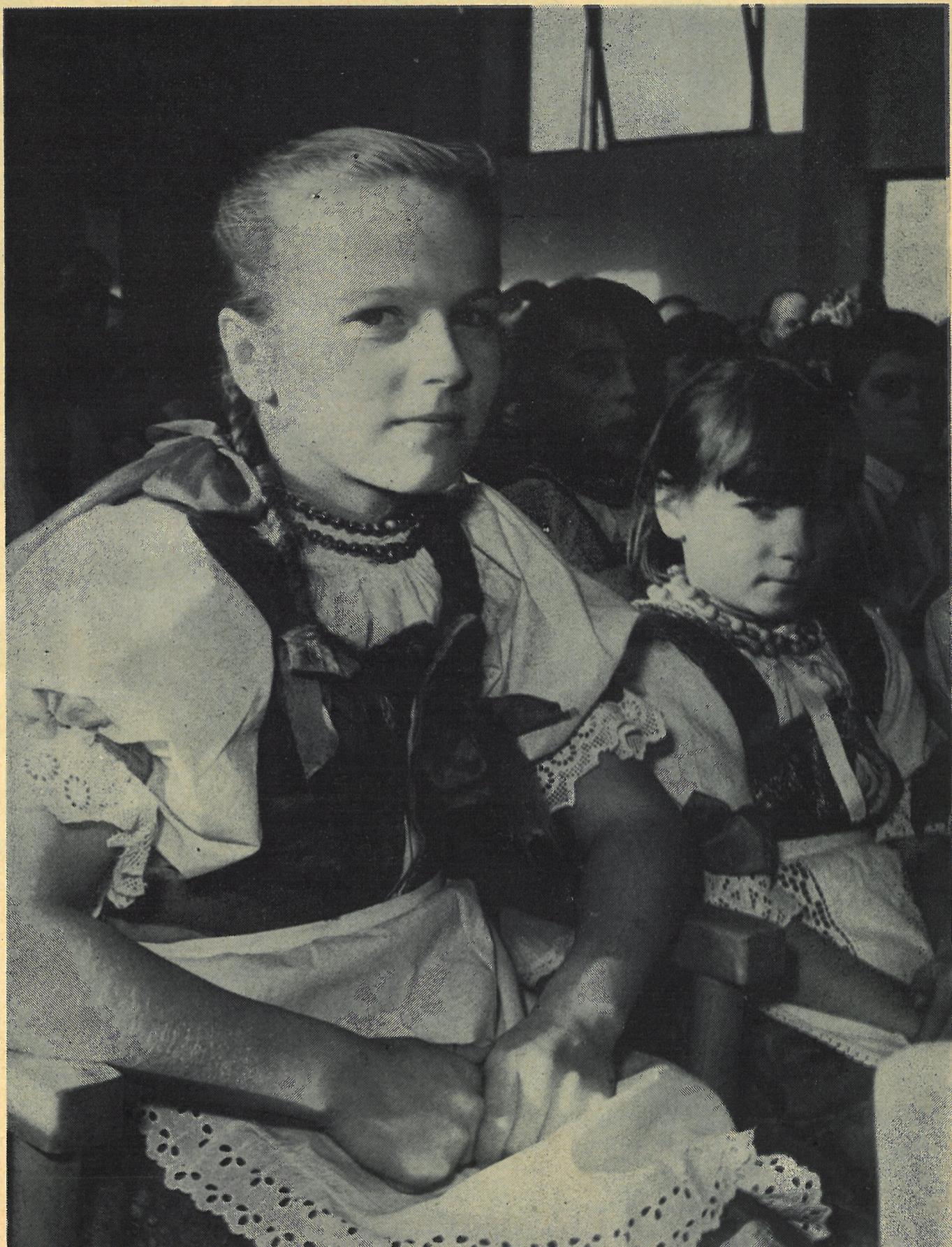

Foto: M. Kaškewicz

FINÁLE OSŁAV DVACETILETÍ ZALOŽENÍ A ČINNOSTI KSČas v Polsku

Dne 7. ledna 1968 se konala v sále Závodů kožedělného průmyslu v Nowém Targu slovnostní ústřední akademie, věnovaná dvacátému výročí existence a činnosti Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Polsku.

Akademie se zúčastnilo přes 400 krajanů z české a slovenské menšiny a řada souborů Společnosti, které zpestřily akademii svými vystoupeními, reprezentujícími národní folklór. Akademii předsedal předseda ÚV KSCas v Polsku krajan Jan Molitoris

V preziduji zasedali: předseda Svažu slovenských spisovatelů — MIROSLAV VÁLEK, tajemník KPP v Nowém Targu — TADEUSZ BARBACHEN, zástupce USW PWRN v Krakově — FELIKS BOCHENEK, I. zástupce předsedy ÚV KSCas v Polsku, šéfredaktor časopisu „Život“ — ADAM CHALUPEC, vedoucí kulturního oddělení PWRN v Krakově — WŁADYSŁAW FIGA, zástupce společensko-administračního odboru MV — ZYGMUNT KITA, vedoucí kulturního oddělení PPRN v Nowém Targu — ELŻBIETA KOWALSKA, předseda Oddílu KSCas na Oravě — JAN KOWALIK, předseda Oddílu KSCas na Spiši — JAN MAGIERA, předseda ÚV KSCas v Polsku — JAN MOLITORIS, předseda Oddílu KSCas v Zelově — JAN NOWAK, tajemník ÚV — JAN ONDICA, vedoucí kulturního odděle-

ní PPRN v Łasku — JÓZEF ROGUS, předseda PPRN v Nowém Targu — TEOFAN TIMOFIEJCZYK. Ustřední akademii zahájil místopředseda ÚV Společnosti a předseda českého Oddílu KSCas v Zelově krajan Jan Nowak, který prohlásil, že akademii končí roční oslavy dvacetiletí, které mobilizovaly naše prostředí na úseku organizační práce i kulturní činnosti. Zdůraznil, že souhrn společenského úsilí všech krajanů, kteří se účastní slavností dvacetiletí, předpovídá dobrý start k další práci všech složek Společnosti v rozsahu statutárních úkolů, jak i v rozsahu našich povinností, vyplývajících ze skutečnosti, že jsme aktivními členy Jednotné národní fronty. Česká a slovenská národnostní menšina v Polsku — prohlásil na zakončení krajan J. Nowak — je vděčná straně a lidové vládě za vytvoření podmínek, v nichž může pěstovat své národní kultury a vynasnaží se, aby na tomto úseku rozvíjely širokou působnost a také aby pokud možno nejlépe plnily své obyvatelské povinnosti. S touto optimistickou perspektivou vstupuje naše organizace do dalšího dvacetiletí.

(Dokončení na str. 3)

63. VÝROČIE NARODENIA WŁADYSŁAWA GOMUŁKI

WŁADYSŁAW GOMUŁKA ukončil 6. februára 63 rokov. Jeho život vypĺňa konzervatívna a výtrvalá práca, v ktorej dokáže spájať viasteneckú starostlivosť o vec polského štátu a národa s bojom za vstrebovanie životom veľkých ideí socializmu a proletárskeho internacionálizmu.

Tento sviatok mu sprijemnili aj prichádzajúce pozdravy a blahopriania k narodeninám, želajúc veľa zdravia a dlhých rokov práce vyplnených úsilím pre dobro Poľskej ľudovej republiky.

PRZED SPOTKANIEM W BUDAPESZCIE

Pod tým tituľom Trybuna Ludu opublikovala obszerný článok poświęcony spotkaniu konsultatywnemu bratnich partií Komunistycznych i robotniczych, które odbędzie się 26 bieżącego miesiąca w Budapeszcie. Zamykamy niektóre fragmenty tego článku.

Celem spotkania — jak stwierdził w komunikacie 18 partií ogłoszonych 25 listopada ub.r. — jest wymiana poglądów w sprawie zwołania międzynarodowej narady ruchu komunistycznego i robotniczego. Za zwołaniem międzynarodowej narady opowiedziało się w ostatnim czasie ok. 70 partií.

Nasza partia wypowiada się za tym, aby przygotowania do narady miały od samego początku merytoryczny charakter, aby — poprzez prowadzoną w duchu proletariackiego internacjonalizmu dyskusję nad węzlowymi problemami obecnej sytuacji światowej oraz sytuacji w międzynarodowym ruchu komunistycznym i robotniczym — wypracować wspólne wnioski pogłębić współdziałanie bratnich partií.

Nasza partia konsekwentnie stoi na stanowisku, że wszystkie partie komunistyczne i robotnicze są niezależne i mają równe prawa.

„Každa partia komunistyczna — mówił wtedy Gomułka — samodzielnie ustała swą linię polityczną i odpowiada za swoją politykę przed własnym narodem i klasą robotniczą i nikt tej odpowiedzialności z niej zdjąć nie może. Ale każdą partię komunistyczną, która w ramach własnego kraju wciela lub dąży do wcielenia w życie międzynarodowej, ogólnoludzkiej idei socjalizmu, cehować musi proletariacki internacjonalizm... Siła międzynarodowego ruchu komunistycznego tkwi w jego jedności opartej na zasadach marksizmu-leninizmu proletariackiego internacjonalizmu”.

W obecnich warunkach, kiedy nie ma, nie może i nie powinno być żadnego międzynarodowego ośrodka kierowniczego, międzynarodowe narady są jednym instrumentem osiągania wspólnego stanowiska w węzlowych sprawach. Bez międzynarodowych narad ruch nasz w praktyce utraciłby swój charakter międzynarodowy, a więc jedno z głównych źródeł swojej siły.

Ten swój międzynarodowy charakter ruch komunistyczny i robotniczy musi utrzymać i umacniać w dzisiejszym świecie, walka między socjalizmem i imperializmem ma bowiem charakter globalny. Globalny wymiar ma także walka o zapobieżenie nowej wojnie światowej.

Partie komunistyczne i robotnicze nie mogą w niej zwyciężyć w pojedynkę, w rozproszeniu. Batalię o zwycięstwo swoich idei, o zwycięstwo sił pokoju nad silami wojny, socjalizm musi prowadzić jako zjednoczona i zjednoczona siła. A do tego niezbędna jest jedność i współdziałanie partií komunistycznych i robotniczych. Istniejące między poszczególnymi partiíami różnice poglądów w sprawie metod walki o socjalizm, a nawet w kwestii perspektywy dalszego rozwoju sytuacji na świecie nie mogą i nie powinny podważać internacjonalistycznej jedności w walce gładach na metody walki o socjalizm, wolność z imperializmem. Różnice ideologiczne w narodów i pokój nie powinny stanowić usprawiedliwienia dla osłabienia i rozbijania wspólnego frontu antyimperialistycznego. Byłyby to bowiem równoznaczne z działalnością na szkodę wspólnej sprawy.

Celem przygotowań do narady i samej narady jest przecież nie tylko przedyskutowanie wspólnych problemów, ale także wypracowanie wspólnego stanowiska partií komunistycznych i robotniczych. Takie jest bowiem podstawowe zadanie międzynarodowych spotkań komunistów — kończy „Trybuna Ludu”.

ŠTVRŤSTOROČIE PO NAJVÄČŠEJ BITKE V DEJINÁCH

Pred štvrtstoročím sa rozpútala najväčšia vojnová krúžava druhej svetovej vojny: Stalingradská bitka. Dve dni a noči neutíchal nad Mamajevovým kurhanom bitevne poryvy železného vetra. Zdalo sa, že už nič živého nevydrží v tomto obrovskom rozzeraveneom kráteri. No z Mamajevovho kurhunu rady hrdinských bojovníkov nielen odrážali priboj fašistických útokov, ale zároveň Červená armáda pripravovala gigantickú zimnú protifenzívnu. V novembri sily obidvoch bojujúcich strán na južnom úseku frontu vyzerali takto: na sovietskej strane bolo 1 000 555 ľudí, 894 tankov, 14 218 diel a minometov, 1 115 lietadiel. Nepriateľ mal na tomto úseku 1 001 500 ľudí, 675 tankov, 10 290 diel a minometov, 1 216 lietadiel. Sily boli vyrovnané.

Ráno 19. novembra 1942 o 5. hodine 30. minútach začalo sovietske delostrelectvo palbu. Vojská Juho-západného a Donského frontu prešli súčasne do útoku. Vojská tretieho frontu — Stalingradského — zaútočili o deň neskôr. Za štyri a pol dňa obkolesili hlavné nepriateľské zoskupenie — 6. a 4. tankovú armádu. 330 000 fašistických vojakov sa ocitli v kotle.

Nemecké velenie sa snažilo dostať svoje divízie z obkolesenia a vytvorilo novú skupinu armád, nazvanú Don. Jej súčasťou sa stali všetky vojská, bojujúce južne od stredného toku Donu až po astrachánske stepi, a zoskupenie, ktoré bolo v obkolesení. Okrem toho koncom novembra a začiatkom decembra presunulo na tento úsek zo západnej Európy a ostatných úsekov sovietsko-nemeckého frontu 10 divízií. 12. decembra fašisti zaútočili smerom na Stalingrad. Pokus prebit sa z obkolesenia sa nepodaril. Vojská v Stalingradskom kotli dosťal rozraz udržať sa za každú cenu.

Vtedy sovietske velenie poverilo Donský front likvidovať obkolesené fašistické vojská. Utok sa začal 22. januára. Nepriateľ sa začal hromadne vzdať. O tri dni neskôr vtrhli vojská 21. sovietskej armády zo západu do Stalingradu, nápor zosilnila i 62. armáda. Obidve armády sa o deň neskôr spojili v okolí Mamajevovho kurhunu a nemecké vojská v kotli rozdeli tak na dve časti: južnú a severnú. Boje v meste trvali niekoľko dní. 31. januára sa južná časť na čele s Paulusom vzdala. Druhého februára kapitulovala aj severná časť.

Medzi Volgou a Donom stratil nepriateľ v čase od 19. novembra 1942 do 2. februára 1943 vyše 800 000 ľudí, 2 000 tankov a tísčorých zbraní, viac ako 10 000 diel a minometov, do 3 000 bojových a dopravných lietadiel a vyše 70 000 áut.

Końcowe uroczystości obchodów 20-lecia działalności Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków

**GAZETA KRAKOWSKA
PISZE m. in.
O JUBILEUSZU TKCIS**

w Polsce rozpoczęto w sobotę plebiscytarnymi obradami Zarządu Głównego Towarzystwa. W referacie, który wygłosił przewodniczący ZG Towarzystwa J. Molitoris stwierdzono, że w 34 kołach działających

ALEXANDER DUBČEK

PRVÝM TAJOMNÍKOM ÚV KSČ

Na základe celkovej koncepcie politiky, smerujúcej k utvoreniu v Československej socialistickej republike hlboko demokratickej a rozvinutej socialistickej spoločnosti, v súlade s nastoleným procesom demokratizácie v štátne-politickej oblasti, v záujme delby práce a nových vzťahov medzi najvyššími stranickými a štátnymi orgánmi, Ústredný výbor Komunistickej strany Československa rozhodol — rozdelil funkciu prezidenta republiky a prvúho tajomníka ÚV KSČ.

Rozdelenie týchto funkcií, doteraz v jednej osobe spojených funkcií, daľo Ústrednému výboru KSČ priležitosť vysoko oceniť dlhorčnú záslužnú a obetavú prácu Antonína Novotného, ktorý sám po pätnásťročnej práci požiadal, aby ako predsedník ČSSR bol uvoľnený z funkcie prvúho tajomníka ÚV KSČ.

Za prvúho tajomníka Ústredného výboru Komunistickej strany Československa bol jednomyselný zvolený ALEXANDER DUBČEK, doterajší člen predsedníctva ÚV KSČ a prvý tajomník ÚV KSS.

Od osemnástych rokov svojho života bol úzko spätý so zápasmi československej robotníckej triedy, s bojom Komunistickej strany a s úsilím o všeobecný pokrok národnov ČSSR, sú zásadami proletárskeho internacjonalizmu. (Životopis A. Dubčeka uvádzame vedľa).

Vo svojom prejave prednesenom po svojom zvolení Alexander Dubček zdôraznil základné princípy politiky KSČ, jej jednotu a vernosť marxizmu-leninizmu, socialistické princípy internacjonalizmu, rozvoja socialistického zákoníka, ktoré sú základom jednotného štátu Čechov a Slovákov, základom istoty a medzinárodnej bezpečnosti Československa, neoddeliteľnej svetovej socialistickej súčasti, pevné spätej so Sovietskym sväzom.

Prvý tajomník Ústredného výboru Poľskej zjednotenej robotníckej strany WŁADYSŁAW GOMUŁKA v srdečnom pozdrave zaslanom A. DUBČEKOVI pri priležitosti zvolenia ho za prvúho tajomníka ÚV KSČ m.in. písal:

„Prajeme Vám plodnej práce v službe Komunistickej strany Československa a československých národnov, v upevňovaní priateľstva a spolupráce medzi Poľskom a Československom.

Sme hlboko presvedčení že bratská spolupráca, ktorá spája obe naše strany, bude sa ďalej prehľadovať a rozvíjať v záujme proletárskeho internacjonalizmu, jednoty socialistických krajín a medzinárodného komunistického hnutia“.

na terenie Spisza, Orawy i Zelowa skupionych jest ponad 3000 członków. Istnieje jednak dalsza realna możliwość zwiększenia liczby uczestników kóli. 20-lecia działalności Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce jest różnorodna.

Koncentruje się jednak przede wszystkim wokół kontynuowania narodowych tradycji, kultury i oświaty. Dowodem tego jest praca kilkunastu zespołów pieśni i tańca, zespołów muzycznych i teatralnych.

Na ten dorobek złożyła się praca aktywu i terenowych działaczy kóli, kierowników wszystkich ogniw działalności Towarzystwa. Do tych osiągnięć przyczyniła się także

ZIVOTOPIS A. DUBČEKA

Alexander Dubček bol zvolený prvním tajomníkom ÚV KSČ. Jednoduššie tak rozhodlo zasedání ústredného výboru Komunistickej strany Československa, ktoré sa konalo ve dnech 3. — 5. ledna.

Soudruh Dubček sa narobil 27. listopadu 1921 v Uhrovci v okrese Topoľčany. Pocházel z rodiny pokrokového truhlárskeho dělníka, ktorý těsně před první světovou válkou odejel za práci až do Spojených států, odkud se vrátil po válce. Zkušenosť z boju dělnického třídy, kterým nabyl doma i ve světě, jej hned při založení KSČ vedly do řad strany. Oba jeho synové, Július i o rok mladší Alexander, vyrůstali v uvědomělé dělnické rodině a v revolučním prostředí. Když první sjezd KSČ vydal pokyn k zakládání dělnických a zemědělských družstev a komun, s cílem pomáhat při budování prvního socialistického státu na světě, odjeli i Dubčekovi v roce 1925 do Sovětského svazu, kde spolu s dalšími založili proslulé družstvo Interhelpo. Ve Frunze a pak v Gorkém navštěvoval Alexander střední školu až do roku 1938, kdy se celá rodina vrátila do vlasti a usadila v Trenčíně. Soudruh Dubček vstoupil do ilegální KSČ v roce 1939, kdy se začal učit strojním zámečníkem. V letech 1942 až 1944 pracoval jako kovář ve Škodových závodech v Dubnici nad Váhom a s bratrem Júliem bojoval jako partyzán ve Slovenském národním povstání, v bojích byl dvakrát raněn. Po osvobození pracoval jako dělník v Trenčínských drožárnách, kde současně zastával i četné stranické funkce. V roce 1949 byl pověřen funkcií organizačního, později vedoucího tajemníka ÚV KSČ v Trenčíne. V roce 1951 byl povolán na ÚV KSS do Bratislavu a v roce 1953 jmenován do funkce vedoucího tajemníka krajského výboru strany v Banské Bystrici. Přitom studoval dálkově na právnické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě; v letech 1955 — 58 absolvoval s vyznamenáním Vysokou politickou školu při ÚV KSS v Moskvě.

Po návratu byl zvolen vedoucím tajemníkem KV KSS v Bratislavě a téhož roka členem útředního výboru KSČ a KSS. O dva roky později byl zvolen tajemníkem ÚV KSČ. V roce 1962 se stal členem předsedníctva a tajemníkem ÚV KSS, v tomto roce byl také zvolen členem předsedníctva ÚV KSČ; v roce 1963 se stal prvním tajemníkem ÚV KSČ.

Alexander Dubček byl vyznamenán Rádem 25. února, Rádem Slovenského národního povstání, vyznamenáním Za zásluhy o výstavbu a Pamětní medailí k 20. výročí Slovenského povstání.

VASIL BIL'AK

PRVÝM TOJOMNÍKOM ÚV KSS

22. a 23. januára sa konalo v Bratislave plenárum ÚV Komunistickej strany Slovenska. Prvým tajomníkom ÚV KSS bol zvolený VASIL BIL'AK. Túto funkciu doteraz plnil A. Dubček, ktorý na januárovom plenáre ÚV KSČ bol zvolený za prvého tajomníka Komunistickej strany Československa.

przychylna i życzliwa postawa władz Polski Ludowej jak też władz powiatowych Nowego Targu.

W niedzielę odbyła się uroczysta akademia. Po przemówieniu sekretarza generalnego Związku Pisarzy Słowackich M. Valka, przedstawiciela Ministerstwa Spraw Wewnętrznych PRL Z. Kity i sekretarza KP PZPR w Nowym Targu T. Barbachena nastąpił moment wręczenia „Odznaki Tysiąclecia” i „Czynu Społecznego” 20 działaczom Towarzystwa. Ponadto wręczono dyplomy zasłużonym aktywistom jak również zespołom artystycznym, wyróżnionym w czasie ostatniej eliminacji w Niedzicy i Jabłonce.

ZPRÁVA ZO ZASADANIA PLÉNA ÚV KSČaS V POLSKU

Dňa 6. januára 1968 zasadalo v Nowom Targu, v miestnosti Okresného domu kultúry, plénum Ústredného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov. Plénum bolo pokračovaním jubilejného programu osláv 20. výročia vzniku a pôsobenia tejto spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, ktoré sa v súlade so závermi posledného sjazdu KSČaS a s ďalšími uzneseniami ÚV konali, začínajúc od 3. septembra minulého roku, vo všetkých krajanských strediskách.

Zasadnutia pléna sa zúčastnili všetci jeho členovia a srdečne vítaní, vzáci hostia, najmä s Československa a to: I. tajomník Svazu slovenských spisovateľov **Miroslav Válek** a známy prekladateľ poľskej literatúry **Rudolf Turňa** ako aj hospodári Nowotarského okresu s tajomníkom OV PZRS súdr. **Tadeuszom Barbachenom** a predsedom Okresného národného výboru súdr. **Teofanom Timofiejczykom**. V poradach pléna sa tiež zúčastnili: zástupca Spoločensko-administratívneho depártamentu súdr. **Zygmunt Kita**, zástupca ÚVV Vojvodského národného výboru v Krakove súdr. **Feliks Bochenek**, vedúci Oddelenia kultúry Národného výboru v Łasku, z Lodžského vojvodstva, súdr. **Jozef Rogus**, vedúca Oddelenia kultúry OVN v Nowom Targu súdr. **Elżbieta Kowalská**, vedúci Oddelenia vnútra OVN v Nowom Targu súdr. **Jerzy Marzec**, vedúci Okresného domu kultúry v Nowom

Targu súdr. **Z. Miroňská**, zástupca Oddelenia osvetky OVN v Nowom Targu súdr. **Antoni Słowakiewicz** a iní pozvaní hostia.

Na základe celkového prehľadu pôsobenia za minulých 20 rokov a prehľadu koncepcii a činnosti smerujúcej k zlepšeniu práce Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, predneseného predsedom ÚV KSČaS Jánom Molitorisom, plénum schválilo program slávnostného zakončenia jubilea na deň 7. januára 1968, a príležitosťný referát Ústredného výboru KSČaS venovaný týmu záverečným slávnostiam.

Plénum rozhodlo, aby za obetavú a dlhorocnú prácu v radoch Spoločnosti jej popredných 124 aktivistov bolo odmenených čestným diplomom, a aby 26 súborom Spoločnosti, ktoré za zúčastnili súťaží na Spiši a Orave boli udelené čestné diplomy.

Plénum zároveň uvítalo rozhodnutie nadriadených orgánov a to: Celoštátneho výboru Fronty národnej jednoty, ktorá vyznamenala 15 popredných činiteľov Spoločnosti odznakom „Tisícročia poľského štátu“, a rozhodnutie Vojvodského výboru Fronty národnej jednoty v Krakove, ktorá za vzornú účasť vo verejných prácach vyznamenala troch popredných aktivistov Spoločnosti so Spiša a Oravy odznakom „Za spoločenské činy“.

Plénum minutou ticha uctilo pamäť tých

aktivistov a členov Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, ktorí v priebehu minulých dvadsiatich rokov už navždy odišli spomedzi nás.

Clenovia pléna vypočuli list predsedu Národnostnej komisie pri Administratívnom oddelení KC PZPR a zástupca ministra vnútra súdr. mgr. inž. Zygfryda Szneka, ktorý Ústrednému výboru Spoločnosti písal:

„Vyjadrujem srdečnú vďaku za pozvanie na slávnostné plénum venované hodnoteniu dvadsaťročnej práce Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

Kedže nemôžem prísť na Váše dnešné zasadnutie, prajem Spoločnosti veľa úspechov pri šírení regionálnej kultúry Slovákov a Čechov, posilňovanie idey bratstva národov, opretého na leninovských principoch internacionálizmu, prehľbovaní lásky a oddanosti k našej vlasti — ľudovému Poľsku a zapajanie slovenského a českého obyvateľstva do výstavby socialismu v Poľsku“.

Plénum prijalo na vedomie a zároveň výjadriло svoju vďaku za blahoželania a pozdravy zaslané Ústrednému výboru KSČaS a redakcii Život od inštitúcií a osôb z Poľska a Československa k 20-ročnému jubileu Spoločnosti, a ktoré boli uverejnené v tlačovom orgáne Spoločnosti, časopise Život.

Záber z ústredných osláv 7.I.1968

FINÁLE OSLAV DVACETILETÍ ZALOŽENÍ A ČINNOSTI KSČaS V POLSKU

(Pokračování ze str. 1)

Dále tajemník ÚV Spoločnosti krajan Jan Ondiča prečítať priebežnosťný referát pléna ÚV Spoločnosti. O slovo se prihlásili naši hosté: jménem delegace Svazu slovenských spisovatelov hovořil první tajemník Svazu — Miroslav Válek, jménem hospodářů okresu Nowy Targ, v němž se slavností Spoločnosti konaly, přednesl uvítací proslov tajemník KP PSDS s. Tadeusz Barbachen a předseda PPRN v Nowém Targu s. Teofan Timofiejczyk. Jméno spoločensko-administračního odboru ministerstva vnitra PLR hovořil s. Zygmunt Kita. Kromě uvedených se o slovo přihlásili tajemník výboru Oddílu KSČaS v Zelově s. Václav Luščinský a zasloužilý kulturní aktivista Augustyn Bryja.

V rámci oficiální časti akademie předal předseda PPRN v Nowém Targu s. Teofan Timofiejczyk veřejným pracovníkům Spoločnosti Odznaky

Tisíciletí, přiznané jim Celostátním výborem Jednotné národní fronty a Odznaky za zásluhy ve společenských činech, udělené vojvodským výborem Jednotné národní fronty v Krakově. Seznam vyznamenaných uveřejňujeme.

Předseda ÚV KSČaS v Poľsku krajan Jan Molitoris s předsedou oravských oddílů Spoločnosti Jánem Magierou a předsedou spišských oddílů Jánem Kowalikem předali diplomy zasloužilému aktivitu a činitelům Spoločnosti jako uznání za mnohaletou oběťavou práci ve Spoločnosti. Diplomy obdržely také soubory Spoločnosti, které se zúčastnily soutěže.

Oficiální část byla zakončena schválením rezoluce, která kromě jiného říká:

Kulturní společnost Čechů a Slováků v Poľsku, ústrední výbor v Krakově, zúčastněná na slavnostní akademii, která se konala v Nowém Targu dne

7.I. 1968 v rámci oslav dvacetiletí existence a působnosti národnostních menšin Čechů a Slováků jako důkaz své vděčnosti a věrnosti lidovému Poľsku dovolují si zaslat Vám srdečné poděkování za všeobecnou pomoc a péči, jež udělilete naši Spoločnosti. Díky dobré realizaci, správné národní politice PSDS a lidové vlády, naše Společnost plně rozvíjí svou kulturní činnost. Podmínky nám byly dány „Poskou Rzeczypospolitou Ludowou“ a dnešní slavnosti nás v budoucnosti zavazují k zvýšení společného úsilí při výstavbě socialismu pro dobro Společnosti a naši vlasti.

Uměleckou část akademie vyplnily výступy celé řady souborů Spoločnosti, které ukázaly dobrou přípravu a bohatý národní folklór. Jejich výступy se setkaly s vřelým přijetím zúčastněných krajů ze všech skupin české a slovenské menšiny, kteří žijí v lidovědemokratickém Poľsku.

Predsedu ONV w Nowom Targu TEOFAN TIMOFIEJCZYK odovzdal našim činiteľom odznaky Tisícročia a odznaky Za spoločenský čin, udelené Celostátnym výborom Fronty národnej jednoty.

Trvajúce od 3. septembra minulého roku jubilejné oslavu pri príležitosti 20. výročia existencie a pôsobnosti organizácie českej a slovenskej národnostnej menšiny v Poľskej Ludovej republike sa zakončili 7. januára tohto roku. V tento deň na slávnostnej akadémii (píšeme o nej na 1. str.) bol prečítaný referát pléna Ústredného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku o smere pôsobenia v uplynulom období a o aktuálnych úlohách. Z ohľadu na rozmiety referátu boli sme nútene urobiť malý skrat.

Rôznorodé podujatia; spev a tanec súborov, hra divadiel a hudba kapiel, úsmev a spomienky sa prelinali v dva desaťtisícich ôsmich dedinách obývaných slovenským obyvateľstvom a v českých strediskách, počas týchto jubilejných osláv, ktorími Spoločnosť predstavila výsledok svojej dvadsaťročnej práce.

Skladá sa naď — konštaoval referát — naša každodenná práca, ako aj pôsobnosť našej organizácie v predošlých rokoch, ktorá hoci nosila rôzne mená, nepretržite však existovala a od prvého zlučovacieho sjazdu roku 1957, ktorý spojil oddeľenie predošlej sväzov Slovákov na Orave a Spiši ako aj sväzy Čechov v Lubline, Strzeline, Kudove a Ciepliciach neustále sa rozvíjala.

UPLYNULO UŽ DVADSAT ROKOV

Ked' tieto sväzov, v snahe o zachovávanie národných tradícií českej a slovenskej menšiny v Poľsku a v rámci svojich možností, o prehľbovanie bratského prialstva a spolupráce národov Poľska a Československa, zoskupili vo svojich organizáciach české a slovenské obyvateľstvo v Poľsku. Neskoršie, roku 1957 sa k nim pripojilo obyvateľstvo českej národnosti v Zelowe a Kucowe, aby už v jednej a spoločnej rodine zviazať, prehľbovať a rozvíjať českú a slovenskú kultúru, národnosť vo forme, pokrovkovú a socialistickú v obsahu.

Možnosti vývoja takejto pôsobnosti vznikli prvýkrát v našej krajinie až v podmienkach Ludového Poľska, ktoré dosledne plní hlboke humanitný program výstavby socializmu a jeho demokracie, v plnom rozsahu podporilo iniciatívu Čechov a Slovákov. Táto iniciatíva speje k aktivizácii spoločenského života. Ludové Poľsko vytvorilo pre našu národnostnú menšinu podmienky pre slobodný rozvoj národnnej kultúry. Ludové Poľsko prinieslo totiž všetkým zriadenie spoločenskej spravidlivosti, slobodné od ekonomickej, národného či náboženského útlaku a pristúpilo k výstavbe a prestavbe spoločnej a nezávislej vlasti. Všetko to sa odohrávalo v nesmierne fažkých podmienkach krajiny zničenej vojnou a lípežnickou okupáciou, krajiny predvojnového zaostaleho hospodárstva, na ktorej fažili roky národného a ekonomickeho útlaku.

Pociťovali to aj naše národnostné menšiny, predovšetkým Slováci na Spiši a Orave, kde popri zaostalom a príliš rozdrobenom poľnohospodárstve s primitívnym obrábaním polí, pri úplnom nedostatku priemyslu, dobrých cest či tiež elektriny, ako aj pri prebytku pracovných rúk — sanačná výška všetkými možnými spôsobmi uskutočňovala odnárodnovaciu politiku.

Táto situácia prehľbovaná v rokoch vojny roznieť národnostných menšín, rôznymi úrazmi a komplexami — dedičstvom tohto obdobia, bezpečne mala svoj vplyv na neskôršie, nie vždy správne, utváranie sa na národnostnom pozadí vzťahov v tomto teréne. Najmä, že popri dvoch skupinách o vyhranenej pocite slovenskej alebo poľskej národnnej príslušnosti, v dôsledku rôznych historických procesov, politických výkyvov vystupuje tunu určitá skupina obyvateľstva, ktoré národné povedomie nie je skonkretizované. Existencia tejto skupiny bola však v minulosti využívaná pri prejavujúcich sa tuna národnostných konfliktoch.

Nemalý vplyv mal na to zároveň postoj niektorých kniežat, nositeľov reakčných politických teórií, ktorí na Spiši a Orave speli k rozvášneniu národnostného miestenáho obyvateľstva, snažili sa zasiať zmätku a usmerniť toto obyvateľstvo na cestu národnostných sporov, aby takýmto spôsobom zneškodniť politiku strany a Ludové vlády. Jeden z prejavov tohto druhu politiky klér, ktorý má miesto v Nowej Bialej, plénum nowotarského výboru strany z 27. apríla minulého roka, venované správemu spolunažívaniu poľského a slovenského obyvateľstva v okrese, takto scharakterizovalo — citujem z referátu, ktorý predniesol na tom plénum I. tajomník súdr. A. Potoczek:

„Veľkou prekážkou pri správnom stvárvnaní sa pomerom na Spiši a Orave je v rozhodnej väčšine národnostných menšín obyvateľstva do západného Nemecka, nepriateľského štátu, kde bezpečne pôsobia najrôznejšie organizácie, revanšistickej a revolucionárnej stranické ako aj neohitlerovské strany podporované bonnskou vládou. V dôsledku toho zanikla činnosť českého sväzu v Kudove a v Gęsinej okolo Strzelina oslabila a až v posledných rokoch sa začína opäť ožívovať.“

Uznesenie prijaté plénum túto otázku takto formuluje:

„Okresný výbor strany a národný výbor sú proti šovinistickej pôsobnosti kléru na území Spiša a Oravy. V súlade s politikou štátu pôsobnosť kléru mala by sa obmedziť na cirkevné záležitosti. Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov, ako svetská organizácia, tiež sa nemôže angažovať do záležitostí vnútorných pomerov cirkvi. V prípadoch nesprávnej pôsobnosti kléru mimo cirkve, administratívne orgány, v súlade s platnými predpismi budú vyvodíť ostré konzervativné stanovisko.“

Prezidium Ústredného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku vyjadrilo plnú solidaritu s uznesením tohto pléna a vo svojom prehlásení z dňa 8. januára minulého roku zaujalo v tejto veci nasledovné stanovisko:

„Tieto záležitosti, ktoré plén OV ešte raz jasne vysvetlilo, nemali by vzbudzovať pochybnosti u aktivistov Spoločnosti. Avšak aktív mal by vysvetľovať slovenskej menšine, že aj jej postoj môže mať vplyv na konanie a politiku cirkevných orgánov. Lebo nemožno sa z jednej strany sťažovať na národnostný postoj kniežat a z druhej dávať im také alebo iné milodary. Jednotný postoj menšiny voči niektorým záporným javom politiky cirkvi, popri zákrokoch administratívnych orgánov, môže sa príčiniť k ozdraveniu ovzdušia.“

RAST AUTORITY KSČaS

Referát pléna obrácajúc pozornosť na kladné premeny medzi slovenskou menšinou v Nowotarskom okrese neponimiel situáciu, ktorá mala miesto medzi českým obyvateľstvom v Poľsku, počas minulých dvoch desaťročí. Vystupovali tunu totiž iné problémy, ako na Spiši a Orave, iné boli kultúrne tradície a sociálne otázky.

Začiatku dosť aktívne strediská v Kudove a Strzeline, práve úplne zanechali svoju činnosť. Žiaľ je to spojené s odchodom tamjšieho českého obyvateľstva do západného Nemecka, nepriateľského štátu, kde bezpečne pôsobia najrôznejšie organizácie, revanšistickej a revolucionárnej stranické ako aj neohitlerovské strany podporované bonnskou vládou. V dôsledku toho zanikla činnosť českého sväzu v Kudove a v Gęsinej okolo Strzelina oslabila a až v posledných rokoch sa začína opäť ožívovať.

V Ciepliciach v dôsledku emigrácie tamjšieho českého obyvateľstva do Československa, ich sväz prestal existovať. V Pstrążnej a Czermnej tak isto, v dôsledku emigrácie do ČSSR práca tamjších skupín Spoločnosti bola oslabená.

Naproti tomu novootvorené ohnivá našej Spoločnosti v Zelowe a naposledy v Kucowe sú veľmi aktívne a majú značné úspechy. Žiaľ, ako doposiaľ, nedoriešili sme organizačne prácu bývalého sväzu v Lubline. Tento problém, tak isto, ako aj oživenie našej činnosti medzi Čechmi a Slovákm, bývajúcimi v iných oblastiach, je ešte pred nami.

Hodnotiac minulé obdobie, plénum Ústredného výboru KSČaS konštaovalo vo svojom referáte, že k značným úspechom Spoločnosti treba predvsetkým započítať to, že dokázala pre-

Predsedu UV KSČaS v Poľsku, krajjanu JÁN MOLITORIS odovzdal našmu aktívu čestné diplomy za dlhoročnú prácu v Spoločnosti, priznané plénum UV KSČaS v Poľsku. Zoznam všetkých vyznamenaných krajanov uverejňujeme na 8. str.

sadiť medzi českým a slovenským obyvateľstvom v Poľsku svoju autoritu, získať dôveru celého prostredia, uznanie vládnych orgánov a organizácií, ktoré so Spoločnosťou spolupôsobia.

ÚSPÉCHY A OBETAVÝ AKTÍV

Naša Spoločnosť má v súčasnom období 3150 členov zoskupených v dvoch obvodoch slovenských na Spiši a Orave a v jednom českom v Zelove, ktoré majú 28 miestnych slovenských skupín a 3 skupiny české. Okrem toho pôsobia 2 skupiny našej organizácie, ktoré spolupracujú priamo s Ústredným výborom.

Takýto stav, iba s malými výkyvmi udržiava sa niekoľko rokov. Svedčí to o určitej stabiliti našej organizácie, ale privádzajúce zároveň k uzáveru, že organizačná pružnosť výborov našich miestnych skupín a obvodných výborov je ešte príliš malá. Totiž veľa našich krajanov tak z českých ako aj slovenských stredísk nie je ešte v radoch našej Spoločnosti a nezískali sme ich pre našu velastrannú pôsobnosť.

Preto pri uvažovaní o perspektívnej pôsobnosti našej Spoločnosti treba tohto problému venovať mimoriadnu pozornosť. Existujú reálne možnosti značne zvýšiť početnosť našej organizácie. Sú tiež reálne sance získať nový, cenný aktív pre prevádzkanie rôznorodej pôsobnosti Spoločnosti. Totiž veľa našich krajanov má blízky vzťah k Spoločnosti, má zamilovanie a etičiadosť, ktorá je cenná pre nás, ale neraz nemá odvahu prihlásiť sa do práce, na niektorom z úsekov nášho pôsobenia, predovšetkým v umeleckom ochotníckom hnutí, ktoré je asi najviac reprezentatívnym výrazom tejto činnosti.

Cinnosť Spoločnosti je všeobecne a vyplýva z pôsobenia, ktoré pred dvadsaťimi rokmi sa zrodilo živelle v dôsledku cieľnych potrieb našich stredísk. V rámci svojich miestnych skupín KSČaS, ktoré zabezpečujú potreby prostredia, Česi a Slováci v Poľsku pestujú svoj pekný spev, hudbu a tanec, svoju rodnu reč, svoje ľudové zábavy, zakladajú klubovne, obľúbené divadelné kružky. Premietajú sa české a slovenské filmy. Po celé tieto dva desaťročia rastie všeobecne práca Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku — organizačného telesa krajanov, ktoré od dešiatich rokov má svoj tlačový orgán — časopis Život, ktorý je vydávaný RSW "Prasa" a ktorý je živým spojivom medzi všetkými Slovákmami a Čechmi v Poľsku. Je vernou fotografiou ich života i výsledkov ich práce a udržuje materinský jazyk. Spoločnosť má obetavý a početný aktív medzi staršími a mladými krajanmi. Má tiež skupinu umelcov, ktorí reprezentujú rôzne odvetvia umenia. Má ľudí, ktorí svoje vedomosti a kvalifikácie získali už v nových pomeroch povojnového Poľska.

Dlhá je listina užitočných podujatí, výstav, kurzov a akcií prevedených v minulom dvadsaťročí, s bohatým spoločenským a kultúrnym obsahom. Podujatia, ktoré boli prehliadkou bohatých tradícií a súčasných možností českého a slovenského prostredia. Nie je možné podať to všetko štatisticky a predstaviť v tomto jednom referáte.

Vo všetkých úspechoch Spoločnosti podstatnú úlohu splnil a nadalej plní náš obetavý aktív, naši početní mestni činitelia, členovia výborov a skupín a vedúci všetkých ohnív našej kultúrnej činnosti. A to nielen v podujatiach Spoločnosti, ale v celom ich živote, u nich na hospodárstve, v dedine a v okrese.

Nejeden z nás, účastníkov dnešných osláv a aj tí, ktorí sú doma, po tiejto celé dva desaťročia obetavo pracovali v radoch menšinovej organizácie. Nejeden z nás už ostarel a zastúpili ho mladí. Nejeden však už odšiel spomedzi nás tam, odkiaľ už nieto návratu k životu. Len výsledky ich práce a spomienky na nich ostali medzi nami. Ich pamiatku zúčastnení učili miestu tiecha.

Všetci obetavo pracovali. Snažili sa a usilovali sa prispieť k najlepšiemu rozvoju národnej kultúry medzi Slovákmami a Čechmi žijúcimi v Poľsku. Pracoval a pomáhal, aby rástli ich obce, stúpal vývin celej hospodárskej práce, vznikali nové školy, cesty, aby sa znásobovali výsledky faškej a námáhavé práce oravského, kúčowského a spišského rolníka, nás všetkých.

V JEDNOM RADE FRONTY NÁRODNEJ JEDNOTY

Naša Spoločnosť ako plnoprávny člen Fronty národnej jednoty nielen utvára podmienky pre rozvoj svojej špecifickej pôsobnosti, ale sa zároveň aktívne zúčastňuje vo všetkých práceach svojej obce a mesta, v podujatiach o celonárodnom charaktere. Naši krajania a naši činitelia obetavo a vzorne sa podieľajú na riešení celistvosti problémov rozvíjajúceho sa spoločenského, hospodárskeho a kulturného života.

Sme totiž časou jedného štátu, ktorý má konkrétnu politickú dráhu, ekonomickej a spoločenskej smernice v živote našej krajiny a vo veľkom medzinárodnom fronte boja za slobodu všetkých národov, za bratstvo všetkých pracujúcich, za mier na celom svete.

Spoločne sa zúčastňujeme na tomto veľkom úsilí miliónov ľudí v Poľsku, ktoré počas minulých rokov prinieslo také nádherné výsledky vo výstavbe našej krajiny. Prinieslo závažný rast nášho hospodárstva a národnej kultúry. Posilnilo miesto Ľudového Poľska v bratskej rodine socialistických krajín a v medzinárodom živote.

Veľa sa zmenilo v tomto neobyčajne krátkom, ale plnom tvorivej práce obdobia a mnoho sa zmení na nepozná-

nie. Nielen a Orave, Spiši, v Zelove, ale v celej našej krajine. Tak sme si na to zvykli pri dnešnom tempe života, že si už pomaly ani nevšímame tieto zmeny.

Tieto premeny meniaci tvar našich dedín a miest, náš celý život a s tým spojený rozkvet celonárodnnej kultúry, vedy a životnej úrovne, rýchly rast závodov, miest, obcí aj spišských a oravských dedín — bol a je možný iba vďaka novému zriadeniu Ľudového Poľska, zrodeneho z krvi a potu najobetavejších synov poľského národa — poľských komunistov. To oni v dňoch hitlerovskej okupácie vytýčili jedinú a správnu, novú cestu, na ktorú vokročilo Ľudové Poľsko, zrodene po druhej svetovej vojne. Bolo to možné iba vďaka výfazstvu pred 50. rokmi Veľkej októbrovej revolúcie, vďaka výfazstvu hrudinskej Sovietskej armády nad Trefou rišou Adolfa Hitlera v tragickej dňoch druhej svetovej vojny.

Ked spomíname tieto tragicke pre celý národ udalosti z rokov vojny a z rokov neobyčajnej faškej povojnovej obnovy — nie je možno pominúť vojnový požiar, ktorý roznietený americkým imperializmom, zúri vo Vietname, prinašajúc smrť a zničenie. Na Blízkom Východe v dôsledku izraelskej agresie voči arabským krajinám, v súvislosti s expanzívou politikou Izraela, prenasledovaním arabského obyvateľstva na dobytých územiacach a stále sa opakujúcimi aktami agresie voči arabským krajinám, nebezpečie vojny existuje ďalej. Mier ohrozuje aj situácia, ktorá je v NSR. Pôsobia tam rôzne nacionalistické organizácie a politika Bonn speje k anulovaniu výsledkov druhej svetovej vojny. Speje k odvete a novému podmaneniu území Poľska a Československa.

Naša krajina spoločne so socialistickými krajinami, postavila sa proti týmto militaristickým a imperialistickej spekuláciám. Pomáha obetiam agresie vo Vitename a arabským krajinám a naďalej dôsledne bráni mier vo svete.

Aj my spolu s celým poľským nárom plne podporujeme túto politiku našej strany a vlády. Zároveň aj naša menšina a jej organizácia pripomínu svoj tvorivý príspevok k realizácii týchto cieľov. Prispievajú na svojom úseku pôsobenia k plodom, vytváraným prácou celého národa.

Náš aktív je zároveň aktívom mnohých iných organizácií Fronty národnej jednoty, čím sa prispieva k jednotnému pôsobeniu na dedine či v meste. Výsledky práce našich krajanov a členov našej organizácie, ich verejný a občiansky postoj, nie je v súčasnej dobe hodnotený na základe národnej príslušnosti, ale iba na základe splňania povinností, ktoré spočívajú na každom občanovi našej krajiny, na každom členovi nášho štátneho organizmu. Spomíname nowotarské plénium okresného výboru strany kladne a priaznivo ohodnotilo obyvatelstvo Spiša a Oravy za ich správny spoločenský postoj, za tvorivý

príspevok v dosiahnutých výsledkoch Nowotarského okresu.

Naša Spoločnosť, my všetci, mali by sme sa obzvlášť snažiť, aby toto zhodnotenie bolo pre našich krajanov ešte viacej priaznivé, aby svojim vlasteneckým postojom a pocitom zodpovednosti pri splňaní svojich odborných a verejných povinností dosiahli všeobecné uznanie a úctu. Jednotou pôsobenia pričinili sa k odstraneniu prejavujúcich sa ešte nedostatkov, k plnej realizácii úloh načerňutých v národnom hospodárskom pláne, a tým k systematickému zlepšovaniu svojich životných podmienok.

RAST KULTÚRNEJ AKTIVITY

Plénium Ústredného výboru nadviazuje na posledný sjezd Spoločnosti, ktorého uznávanie sa pričinili k posileniu prevádzanej pôsobnosti, konštituuje vo svojom referáte, že posledné mesiace mali mimoriadny význam pre aktivitu kultúrnej práce. Spája sa to s vlastnou oslavami dvadsaťročia.

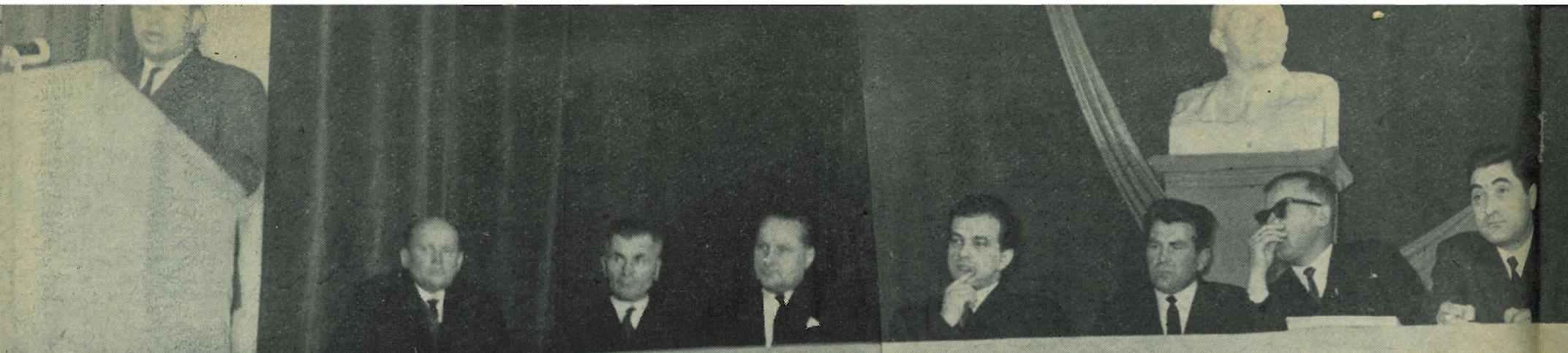
Treba povedať, že podujatia, ktoré pri tejto príležitosti mali miesto na našich dedinách prebiehali vo svätočnej nálide, zaktivizovali prostredia zoskupili ich okolo našej organizácie. Zapálenie včier 3. septembra 1967 ako symbol začiatia týchto osláv, vo všetkých strediskách, kde žije naša menšina, rozbilo v srdeciach nášho aktív zdravú hróst z národnnej príslušnosti, ozivilo spomienky, nadchlo nádejou, že máme pred sebou dobrú perspektívnu, dobré roky. Niekoľko neinformovaných môže pripútať, že je to demagógia! Nie, tak to bolo naozaj. V očiach našich krajanov sa leskli slzy radosti. Bola to vďačnosť Ľudovej vláde, ktorá pomohla zorganizovať takúto širokú manifestáciu, na ktorej sa niesol spev a zvuky kapiel, počuť bolo veselé hľasy zabávajúcich sa, slovom duša sa ladila k piesni, ako to bánsky pekne ujal náš časopis Život.

Po tomto symbolickom začiatí našich osláv dvadsaťročia čakala nás iná, dôležitá práca — prehliadka našich možností v rámci štrenia národnnej kultúry. Boli to súťaže v Niedzici 19. novembra a v Jablonke 26. novembra minulého roku, ktoré pripravili mestne skupiny a obvody na Spiši a Orave i české stredisko v Zelove. Toto podujatie hoci sa konalo pod heslom 20. výročia Spoločnosti treba započítať k našej statutarnej pôsobnosti.

Pamäťame sa, že sa na našom III. sjezde hovorilo o existujúcich ešte nedostatkoch našej kultúrnej práce. Krajania delegáti kritizovali stav na tomto úseku. Báli sme sa, či šútaze z príležitosti osláv, ako sa hovorí, nezhodria. Náš súťaž z včier, veľká práca nášho aktív sa jednak pričinila, že boli masové, lebo vystupovalo veľkú až 28 súborov a aj ich program bol na patrnej úrovni, keď uvádzime, že súbory sú odkázané hlavne na vlastné sily a že sú v plnom význame tohto slova Ľudovími, ochotníckymi súbormi. Pripromeňme túto, že na predošej

ZHRNUTIE REFERÁTU
PLÉNA ÚV KSČaS,
PREDNESENÉHO NA
SLÁVNOSTNEJ
AKADEMII
PRI PRÍLEŽITOSTI
ZAKONČENIA
JUBILEJNÝCH
SLÁVNOSTÍ 20-ROČIA
SPOLOČNOSTI
str. 4-5, 6-7, 8

súťaži roku 1965 zúčastnilo sa iba 16 súborov a ich úroveň bola značne nižšia.

V sjazdovom referáte sa hovorilo o väčšej pozornosti, ktorá by sa mala venovať kultúrnym záležitosťam, rozvoju súborov. Tieto slová mali by sme podčiarknuť hrubou čiarou, aby novozvolený Ústredný výbor, stale si pámätal na toto. Tvrdíme, že na našich dedinkách divadelné krúžky majú možnosti rozvoja ak im zabezpečíme patričné podmienky. Súbory sú dobrou a správnou cestou rozvoja a výchovy našej mládeže, ktorá opustila školské lavice... Požiadavky v tejto oblasti — aby v každej dedinke bola klubovňa, aby bola patrične vybavená a čo je dôležité — v zime vykurená. Ďalej, aby vedúci našich súborov mali možnosť stále si doplňovať svoje vedomosti. A nakoniec, aby bolo zabezpečené dostačné množstvo patričného repertoáru. Treba tiež samozrejme, vytvoriť všetkým súborom široké možnosti predvádzania svojich výsledkov hlavne cestou organizovania prehliadiok ich tvorivosti. Len keď budeme takto široko pôsobíť budú o nás viedieť že jestvujeme, len vtedy budeme môcť pôsobiť. To si vyžaduje zabezpečenie patričných prostriedkov. Veľmi správny je návrh obsiahnutý v referáte, aby na Spiši a Orave boli zorganizované vzorné klubovne. A to nielen pre naše vlastné potreby, ale aj pre poľských i zahraničných turistov, ktorí masovo navštievujú naše územie. Ako vidíme, veľa práce a mnohé úlohy čakajú kolektív nového ÚV a aj nás všetkých.

V prostredí českej menšiny v Zelove príklad kultúrnej pôsobnosti je kladný. Týka sa to zároveň vedenia nášho obvodu, ako aj vedenia súborov aké tam sú a taktiež kultúrnych orgánov z Laského okresu a Zelova. Ich starosť o súbory českej menšiny je trvalá, možno povedať, že je rodičovskou starostlivosťou. To všetko vytvára ovzdušie dobrých snáh a spolupráce aj na iných úsekokach. Treba tu tiež povedať, že v poslednom čase kultúrne orgány Nowotarského okresu vynaložili značné úsilie, aby nám pomôcť. Treba tiež povedať, že teda v jednom okrese Kultúrne oddelenia ONV má tých našich súborov veľmi veľa v porovnaní s inými strediskami. Ale jednako napriek týmuť fažkostiam máme prosbu, aby boli zabezpečené naše kultúrne potreby čo sa týka inštruktáže, vybavenia a inej nevyhnutej pomoci. Našou vecou je rozvíjať kultúrnu činnosť na všetkých dedinách Spiša a Oravy a zo svojej stránky nebudeme futovať v tejto veci obetavosti.

KULTÚRNA PRÁCA — HLAVNÝ SMER PÔSOBNOSTI

Referát pléna vysunul na popredné miesto otázku rozvoja kultúrnej práce všetkými zložkami našej Spoločnosti. Na faktoch ukázal, že tam, kde je intenzívnejšia organizačná pôsobnosť našich skupín, tam sú aj bohatšie vo forme a obsahu výsledky kultúrnej práce. Odtiaľ pochádza v referáte uváha o zvýšenom rozvoji ďalšieho prehľbovania bohatstva foriem národnej kultúry vo všetkých strediskách, foriem, ktoré sa rozširovali od III. sjazdu Spoločnosti, posilnili v období osláv dvadsaťročia a ktoré, súbory zo všetkých stredisk, predstavili širokej verejnosti na slávostnej akadémii (7. I. 1968 v Nowom Targu).

Referát pléna sa odvolał na postoj našej strany v oblasti rozvoja kultúry ako hlavného smeru pôsobnosti Spoločnosti. Tento postoj predstavil na III. sjazde KSCaS súdruh Władysław

Skrzypeczak, tajomník Komisie pre národnostné otázky pri Administratívnom oddelení ÚV PZRS.

„Nás pomer k národnostným otázkam vyplýva zo základnej zásady našej strany, akou je proletársky internacionalizmus. Naša strana prejavuje hlbokú starostlivosť o to, aby internacionálistickej pomer charakterizoval všetkých našich občanov, všetky zložky a organizácie pôsobiace v našej krajinе v tom aj národnostnú spoločnosť. Zreteľne určujúce miesto sociálnych spoločnosti v našej krajinе, kladieme im konkrétné úlohy. Tieto úlohy, čo sa týka národnostných, kultúrno-sociálnych spoločností, majú predovšetkým za účel rozvijanie kultúrno-osvetovej práce a kultivovanie pokrovových národných tradícii. Preto kultúrna práca vašej Spoločnosti mala by byť hlavným smerom pôsobnosti. Vedená rôznymi formami mala by prispievať k stvárňaniu nového postoja vašich členov, upevňovať medzi nimi humanné hodnoty socialistickej výchovy, vypracovať pocit zodpovednosti za spoločenský, kultúrny a ekonomický rozvoj svojho, rajónu, svojej obce či dediny.

Aké úlohy a smery pôsobnosti súdruhovia delegáti mal by podľa našho presvedčenia načrtiť vás sjazd vo veenej, tvorivej, kludnej diskusii a uvažovaniach? Zdá sa, že by bolo žiaduce prijatie a uvedomenie si vašimi členmi zásady, že hlavná starostlivosť aktív, všetkých členov, všetkých zložiek Spoločnosti mala by sa sústreďovať na rozvoji kultúrno-osvetovej práce. Základom pôsobnosti Spoločnosti mala by byť činnosť v opretí o pomoc stranických inštitúcií, národných výborov a všetkých organizácií pôsobiacich tam, kde žijú a pracujú zložky vašej Spoločnosti. Všetky formy stanovovej práce mali by viesť k utváraniu sa internacionalistickej a vlasteneckej postoja členov Spoločnosti. Lebo práve oni mali by byť príkladom a vzorom pre okolie vo všetkých oblastiach kultúrno-sociálneho života. Prehľbjujú, súdruhovia delegáti, v práci Spoločnosti pokročové národné tradicie a spajajú ich so súčasným životom obce či sídliska, treba sa usilovať aj o bratské každenné spolnažívanie národnostne miestnych skupín. Nevyhnutné je aj upevňovanie sociálneho charakteru Spoločnosti, snaha o rozširovanie, stváranie a vychovávanie širokého aktív, ako podmienky patričnej a plnej realizácie úloh. Len široký, uvedomlý a ideologicke-angažovaný aktiv zaručuje, že len práca opierača sa o jeho úsilie môže dať kladné a správne výsledky. Je tiež nutné, súdruhovia a občania delegáti, rozhodne vytláčanie činnosti Spoločnosti všetkého čo môže oslabovať vašu činnosť. Usilovať sa o to, aby práca vašej Spoločnosti bola stále pozdvihovaná na vyššiu ideologickú úroveň. Eliminovať všetko, čo môže deliť občanov obývajúcich národnostne miešané územie. Taktiež prevádzdaná, kladná práca vašej Spoločnosti môže počítať s plnou podporou strany a ľudovej vlády. Taká práca má plné perspektívy ďašieho rozvoja".

STRANÍCKE INŠTANCIE PODPORUJÚ A POMÁHAJÚ KSČaS

Na príklade Nowotarského okresu referát pléna predstavil smernice Okresného výboru PZRS v Nowom Targu, ktoré majú zabezpečiť konkrétnu pomoc a podporu pre iniciatívu Spoločnosti od všetkých miestnych orgánov.

Minuloročné aprílové plénium Okresného výboru PZRS v Nowom Targu tiež venovalo III. časť svojho uznesenia konkrétnym kultúrnym problémom našej Spoločnosti z tohto terénu. Prípomene aké úlohy v odvetví kultúry nastolil Okresný výbor PZRS v Nowom Targu.

1. Referát kultúry ONV vo svojich pracovných plánoch zvlášť prihliadne k rozvoji činnosti kultúrnych domov na Spiši a Orave, prihliadajúce podľa možnosti na ich vybavenie potrebným zariadením a knižnými zbierkami.

2. Pri Okresnom dome kultury po dohode so Spoločnosťou zaistí konzultačnú pomoc pre slovenské súbory organizované v rámci Spoločnosti.

3. Spoločne s Ústredným výborom Spoločnosti treba sa postarať o zabezpečenie výberu repertoáru pre klubové súbory zo Spiša a Oravy tak, aby kultúrna činnosť bola národná vo forme a socialistická v obsahu i slúžila výchove občanov socialistického štátu.

4. Riadiť sa zásadou, že tam, kde ešte nedozrelo uvedomenie pre organizovanie spoločných klubovní a súborov, je nutné vydelenie zvláštnej miestnosti alebo hodín v jestvujúcich miestnostiach, na kultúrne podujatia slovenských občanov. V obciach, kde jestvujú zvláštne súbory treba im umožniť spoločné vystúpenia na rôzneho druhu akadémiach, zhromaždeniach i všetkých slávostach.

5. V rámci koordinačného plánu práce Referát kultúry sústredí pozornosť iných inštitúcií prevadzujúcich kultúrno-osvetovú pôsobnosť, na zväčšenie záujmu územím Spiša a Oravy.

6. Každé pol roka bude Referát kultúry hodnotiť rozvoj činnosti na Spiši a Orave predkladajúc výsledky hodnotenia propagácej zložky OV PZRS a prezidiu ONV.

Veľmi nám na tom záleží, aby smernice našej strany a toto konkrétné stranícke uznesenie v otázke rozvoja našej národnej kultúry a iných problémov ktoré spomína, boli plne reálizované.

Naposledy mali sme možnosť spolu s predstaviteľmi vládnych orgánov navštíviť naše klubovne. Totiž v rámci osláv dvadsaťročia vypísali sme súťaž, o najlepšiu klubovňu, na ktorú sme obdržali od veľmi nám prajného Ministerstva kultúry a umenia pekné odmeny ako televízory ap. Naše klubovne v rámci svojich skromných možností urobili všetko, aby boli v súťaži najlepšie. Obmedzovali sa to iba na čistotu a výzdobu klubovne. Ale čo sa týka vybavenia, zhodli sme sa, že je nevystačujúce. V mnohých klubovňach je nedostatok základného zariadenia. Chýba tiež slovenská literatúra. Preto je pálčivým problémom priviesť naše klubovne na patričnú úroveň.

Vraciame sa ešte opäť k otázke vzorných klubovní pre Spiš, Oravu a Zelov. Táto vec dozrela natoľko, aby sa mohla splniť. Naši krajania chceú ich vystaviť verejnou prácou, zabezpečujúce samotnú prácu, dovoz a mestny materiál. Krásnym darčekom na záver našich osláv dvadsaťročia by bola realizácia tohto návrhu. Okresní činitelia prisľúbili nám svoju pomoc. Sme tiež radí, že aj Ministerstvo kultúry a umenia nám slúbilo ich zariadiť. Tieto klubovne by slúžili inštruktážou a príkladom pre iných o ktorých sme hovorili.

PÁR SLOV O NAŠICH UMELCOCH

V našich oslavách dvadsaťročia sa pekne predstavili naši umelci — malíari a sochári. Vo svojich radoch máme už značnú skupinu tvorivej inteligencie. Niektorí z nich — ako sa ukázalo na varšavskej výstave sôch našich krajanov — dosiahujú svoju tvorbou vysokú úroveň. Tak aspoň sa vyjadria o tejto výstave, usporiadanej pri priležitosti dvadsaťročia, autoritatívna kritika... Teraz treba, aby táto tvorba našich majstrov, takých ako Misztalová, Stehnová, Holub, Hess, Binder a iní našla prostriedky pre širšiu popularizáciu zároveň doma ako aj v Československu. Treba tiež, aby ďalej rozvíjali svoju tvorbu naši amatéri, ktorí často nadávajú na ľudovú tvorbu, ako krajan Gombas z Jurgowa, Koščovič z Kroščenka, Mšálová zo Zubrzice a iní.

Pôsobnosť našich tvorcov z povolania ako aj amatérov je krásnou vizitkou pôsobnosti našej Spoločnosti. Môžeme takto povedať, lebo napriek tomu, že je to individuálna tvorba, sú s nami zviazaní, sú našimi členmi a činiteľmi. Mali by sme venovať viac pozornosti ich tvorivým podmienkam a malo by byť našou ambíciou im pomaťať.

Oblasti v ktorých pôsobíme a najmä Spiš a Orava veľmi vstrebujú všetky kultúrne podujatia. Pohľejú ich ako špongia... Videli sme to na príklaade turnajov nášho Života, ktoré boli usporiadané v Niedzici a Jablonke. Dodnes ich ešte všetci spomínajú ako udalosť, ako niečo, čo prinieslo do zasypaných snehom našich dedín lúč moderného sveta, dych takých možností, aké sú pre ľudí v mestách v súčasnom chlebom. Táto znamenitá myšlienka redakcie nášho časopisu, ktorá si zaslúhuje vysoké uznanie je signálom pre Spoločnosť a jej terénné zložky, že treba aj k tým dedinám, posielat súbory z vonka, treba tam usporiadať kultúrne podujatia.

Cez našich činiteľov, náš aktív mali by sme preniesť širšiemu celku to všetko, čím žije súčasný človek. A súčasný človek, najmä taký, ktorý žije v socialistickom zriadení sa zaujíma nielen o vlastné veci. Jeho obzor je širší... Nie je mu jedno, čo sa robí v jeho dedine, okrese, krajinе. Nie je mu jedno, čo sa robí vo svete. Postoj moderného človeka, ktorý žije v socialistickom zriadení je postojom spoločenským. V prípade našich prostredí nejedenkrát sme sa o tom presvedčili. Rozhodný postoj proti americkej agresii vo Vietname, izraelskej agresii voči arabským krajinám, postoj rozhodne odsudzujúci agresorov. Na vlastnom dvore aktívny najmä pri verejných činoch, ktorých výsledky slúžia všetkým. Je to dnešný obraz nášho krajanov. Týka sa to vlastne každého človeka v našej krajine.

SPRÁVNE POLITICKO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE ČASOPISU ŽIVOT

Referát pléna široko zhodnotil úlohu, akú plní tlačový orgán Spoločnosti — kultúrno-sociálny časopis Život. Bola podčiarknutá jeho činnosť v širokom rozpáli politických, hospodárskych, organizačných otázok a bližiačie sa 10. výročie vydavania Života (máj 1968), ktoré bude v tomto období hlavným plánom práce Spoločnos-

Na snímke zľava: tajomník Ústredného výboru J. ONDICA, predseda obvodu KSČaS v Zelove J. Nowak, predstaviteľ ÚVV Vojvodského národného výboru v Krakove F. BOCHENEK, predstaviteľ Spoločensko-administratívneho departamentu MV Z. KITA, predseda Svazu slovenských spisovateľov M. VÁLEK, predseda Ústredného výboru KSČaS v Poľsku J. MOLITORIS, tajomník OV strany v Nowem Targu T. BARBACHEN, I. zástupca predsedu ÚV KSČaS v Poľsku, šéfredaktor Života A. CHALUPEC, vedúca Kultúrneho oddelenia ONV v Nowem Targu E. KOWALSKA, vedúci Kultúrneho oddelenia VNV v Krakove W. FIGA, predseda ONV v Nowem Targu T. TIMOFIEJCZYK.

ti. V referáte okrem iného čítame o Živote:

Slovom písaným v materinskom jazyku dochádza on všade a prináša na svojich stránkach najpodstatnejšie zprávy, najviac blízke nám veci, komentuje ich obracajúc pozornosť na podstatu problému, na to čo je vážne, na to čo je zle a čo je dobré. V tom spočíva podstata jeho politicko-výchovnej úlohy. Úlohu Života správne hodnotia okrem nás aj vládne orgány, naša strana. Na túto tému hovoril predstaviteľ ÚV PZRS súdr. Włodzimierz Skrzypek na III. sjazde — citujeme:

„V práci vašej Spoločnosti podstatnú a veľmi dôležitú úlohu plní mesačník v slovenčine a češtine Život — tlačový orgán Ústredného výboru.

Prináša do vašich domov široký vejár politických, hospodárskych i kultúrnych zpráv, Správne plní úlohu v oblasti zovšeobecňovania skúseností v práci Spoločnosti, propaguje a popularizuje vaše výsledky, učí a vychováva. Preto ctižadosťou každého z vás malo by byť, aby Život odoberal každý člen Spoločnosti, aby každý z vás obohacoval jeho stránky materiálmi zo života obvodných výborov a miestnych skupín Spoločnosti“.

Tak isto aj nás III. sjazd kladne zhodnotil vplyv nášho časopisu — citujeme:

„... Život, to nie je len pozorne čítaný obsah, to nie je len redakčný kolektív, ktorý pomáha pri riešení rôznych záležitostí — významný je predošký fakt, že je jediným časopisom vychádzajúcim v našej krajinre pre českú a slovenskú národnostnú menšinu v ich materinskom jazyku.“

Význam tohto dôležitého faktu nie vždy si uvedomujeme. Faktu dôležitého preto, že popri iných formách prehľbovania a udržovania znalosti materinského jazyka ako: školy, ochotnícke súbory atď., Život prináša svoj nemalý príspevok.

To, že Život môže plniť túto úlohu, je výrazom starostlivosti ľudovej vlády, pričom nejedná sa tu len o náklady, spojené s vydávaním časopisu. Jedná sa predovšetkým o najširšie zabezpečenie potrieb českej i slovenskej menšiny v Poľsku, teda aj tým, že sa jej dalo k dispozícii tlačovú tribúnu“.

OSVETA A ŠKOLSTVO

Myslíme — čítame v referáte pléna ÚV — že sa nám popri našich oslavách podarí rozvinúť aj osvetovú prácu.

III. sjazd Spoločnosti prejednal tiež otázku osvety pre dospelých a odporúčal jej pestovanie vo všetkých formách pri spolupráci s inými organizáciami, ktoré sa tým zaoberajú. Zdôraznil, že:

„V osvetovej činnosti nesmieme zabúdať ani na prednášky a populárno-vedecké pohovory, podľa možnosti spojené s premietaním krátkych osvetových filmov. Je potrebné, aby sme aj ďalej usporadúvali výstavy diel našich krajanov výtvarníkov, organizovali výlety a zájazdy pre našich krajanov, aktivistov i kultúrno-osvetových pracovníkov, tiež do ČSSR“.

Tento úsek v našej práci bol doteraz najviac zaostalý, ale musíme sa však pohnúť z miesta aj v odvetví osvety. Totiž táto pôsobnosť je preoravaním vedomia, je injekciou pokrovových pojmov a ideí, je to krok dopredu k tvoraniu zomknutých, oddaných veci kolektívov, ktoré sú si ve-

domé cieľov k akým spejú. Je to predsa tvorenie radoch nových verejných činiteľov, ktorých v organizačnej práci nikdy nie je príliš veľa.

Iný problém, ktorý nás veľmi zaujíma, je problém národnostného školstva. Nás nový Ústredný výbor neurobil ešte príliš veľa v tomto smere. Nie sú však pravdivé klebety, že sám problém nás malo zaujíma.

Konkrétna úloha týkajúca sa školstva pre Spiš a Oravu obsahuje uznesenie pléna Okresného výboru PZRS v Nowem Targu. Pripomeňme si niektoré jeho rozhodnutia:

— Prostriedkov verejnýho fondu pre výstavbu škôl a internátov treba získať pomoc pri rozbudovávaní a vybavovaní škôl na Spiši a Orave.

— Aby sa zamedzilo prudkému žnížovaniu počtu detí, ktoré sa učia slovenskemu jazyku, osvetové orgány pomocou obecných výborov a základných organizácií PZRS budú rozhodne bojať s prejavmi administratívneho nátlaku na voľbu tej alebo inej školy.

— Na pedagogických poradách vo všetkých školách Spiša a Oravy, riaditelia škôl prediskutujú otázky politiky štátu voči menšinám, vystríhajú pred politickou škodlivosťou prejavov nacionalizmu a šovinizmu, najmä v škole. Všetky prejavy diskriminácie sa nezohodujú s duchom školy v socialistickom štáte a musí sa proti nim bezohľadne bojať.

— V rámci služobného umiestňovania učiteľov Oddelenie osvety zabezpečí čo najvyššiu didakticko-výchovnú úroveň na slovenských školách predurujúc do týchto škôl odborne a politicky najlepšie pripravených učiteľov, podľa možnosti zo slovenskej menšiny.

— Oddelenie osvety zabezpečí všestrannú pomoc pri pozdvihovaní odborných kvalifikácií učiteľov, ktorí vyučujú na slovenských školách.

— Oddelenie osvety bude každé pol roka hodnotiť situáciu na školách Spiša a Oravy a predkladať toto hodnotenie propagácej zložke OV a prezidiu ONV, ako aj organizovať spoločné porady osvetových aktivistov pre riešenie všetkých problémov.

— Prezidiu ONV raz v roku bude hodnotiť hospodársku situáciu na Spiši a Orave, a podnikat kroky za účelom ďalšej aktivizácie.

Naše stanovisko v tejto otázke sme vyjadrili na poslednom sjazde týmito slovami — citujeme:

„Jestvovanie každého národa je spojené s existenciou jeho jazyka. Preto naša menšina prejavuje tak živý záujem o tento problém, preto je predmetom našich rokovani. Neodručiteľnou podmienkou spojenou s našou menšinou je udržanie jazyka na školách“.

VSTUPUJEME DO NOVÉHO DVADSÄTOČIA

V záverečnej časti referátu plénu ÚV Spoločnosti podčiarkuje najmä povinnosť, ktorá má každý člen KSČaS v Poľsku tak na organizačnom ako aj občanskom úseku. Konštatujú, že postoj členov je vzorný — referát vidí prameň všetkých úspechov za posledné obdobie v priaznivých podmienkach, aké vytvorili našim organizačným inštitúciám ústredné a oblasťné vládne orgány.

(Pokračovanie na 8. str.)

V mene delegácie Svazu slovenských spisovateľov z Bratislavu na slávnosti KSČaS v Poľsku prehovoril predseda Svazu slovenských spisovateľov Miroslav Válek

V umeleckej časti osláv vystúpilo 12 tanečných, speváckych, hudobných a divadelných súborov, ktoré reprezentovali všetky strediská českej a slovenskej národnostnej menšiny. Ich umelecká úroveň bola vyrovnaná.

ČESTNÉ DIPLOMY PLÉNUM KSČaS v POLSKU

CELOSTÁTNÍM VÝBOREM
JEDNOTNÉ NÁRODNÍ
FRONTY BYLI VYZNAME-
NÁNI MEDAILÍ TISÍCILETI
POLSKÉHO STÁTU:

- AUGUSTYN BRYJA — člen prez. ÚV KSČaS, kulturní instruktor Oddílu na Spiši, Lapsze Wyżne
- FRANCISZEK CHALUPKA — člen ÚV KSČaS, předseda Místní skupiny v Nowé Bialé

- GERWAZY GRIGLAK — člen výb. M. skupiny KSČaS, vedoucí hudebního souboru v Łapši Wyżnych
- VLADIMÍR HESS — člen ÚV KSČaS, kulturní prac. z Lublina
- MARIAN KAŠKIEWICZ — zást. šéfredaktora kulturně-spoločenského časopisu „Zivot“, Varšava
- JAN KRZYSIK — člen ÚV KSČaS z Krempachů
- WOJCIECH MACICZAK
- předseda Místní skupiny KSČaS v Jurgowě
- JAN MOLITORYS — předseda ÚV KSČaS z Kacwina
- LYDIA MSZALOVÁ — členka ÚV KSČaS ze Zubrzyce Górné
- JAN NOWAK — místopředseda ÚV KSČaS a předseda Oddílu v Zelově
- JAN ONDICA — tajemník ÚV KSČaS ze Zubrzyce Dolné

- EDMUND POSPÍŠIL — člen ÚV KSČaS a předseda Místní skupiny v Kurowě
- MILON SEBASTIAN — člen ÚV KSČaS a předseda Místní skupiny v Czarné Góře
- RŮŽENA URBANOVÁ — tajemnice Místní skupiny KSČaS v Gęsińci
- JERZY ZAGÓRSKI — člen ÚV KSČaS, vedoucí hudebního a pěveckého souboru v Zelově

VOJVODSKÝ VÝBOR
JEDNOTNÉ NÁRODNÍ
FRONTY VÝZNAMENÁ
ZA
ÚSPĚCHY DOSAŽENÉ VE
VEŘEJNÉ ČINNOSTI:

- JANA MOLITORISE — předsedy ÚV KSČaS z Kacwina
- ANDRZEJE MILONA — činovníka KSČaS z Czarné Góře
- JAKUBA PALUCHA — činovníka KSČaS z Krempachů

ČESTNÉ DIPLOMY PLÉNUM ÚV KSČaS v POLSKU PRE FUNKCIONÁROV, ČLENOV A UMELECKÉ SÚBORY

Za dlhorocnú, obetavú prácu a pri priležitosti osláv 20. výročia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku čestné diplomy obdržali:

FRANTIŠEK BEDNARČÍK z Nowej Bialej
MÁRIA BIZUBOVÁ z Lapsz Wyżnych
JOZEF BONK z Podsarnia
AUGUSTIN BRYJA z Lapsz Wyżnych
JOZEF BRYJA z Nowej Bialej
GUSTAW DEDECIOUZ zo Zelowa
ANDREJ FULA z Chyžného
ALOJZ GALUŠ z Krempach
ANDREJ GOGOLA z Trybsza
FRANTIŠEK HARKABUS z Har kabuza
VLADIMÍR HESS z Lublina
ALBIN HOVANIEC z Podsarnia
ADAM CHALUPEK z Varšavy
FRANTIŠEK CHALUPKA z Nowej Bialej
HELENA JERSAKOVÁ zo Zelowa
VENDELIN KAPUŠČAK z Harkabuza
JOZEF KARNAFEL z Lipnice Wielkiej
MARIAN KAŠKIEWICZ z Varšavy
BRONISLAW KNAPČÍK z Mikołajowa
ANTON KOVALČÍK z Lapsz Nižnych
JAN KOVALÍK zo Zubrzyce Dolnej
HERMÍNA KOVALÍKOVÁ z Podwilka
JAN KRIŠÍK z Krempach
VALENT KRIŠTOFEK z Krempach
VALENT KRIŠTOFEK (syn) z Krempach
MICHAL KUŽEL z Niedzice
VOJTECH MAČIČIAK z Jurgowa

JAN MAGERA z Kacwina
SEBASTIAN MILON z Czarnej Góry
LYDIA MSZALOVÁ zo Zubrzyce Górnnej
IGNAC NIŽNÍK z Jablonky
JAN NOVAK zo Zelowa
JOZEF NOVAK z Jablonky
JOZEF OMYŁAK z Chyžného
JAN ONDICA zo Zubrzyce Dolnej
ANDREJ ORGANIŠČAK z Frydmana
EUGEN PANIAK z Jablonky
JAN PANIAK z Jablonky
KAROL PASTVA z Lipnice Wielkej
JOZEF PIEROG z Jablonky
JAN PIONTEK z Niedzice — Zamek
ANTON PIVOVARČÍK z Kacwina
VOJTECH PIVOVARČÍK z Kacwina
KAROL PRELICH z Frydmana
ANTON RAFAČ z Piekelnika
JAN REPIŠČAK z Rzepisk
JOZEF SOLAVA zo Zubrzyce Górnjej
VALENT SURMA z Krempach
ANDREJ SOLTÝS z Lapsz Wyżnych
ANTON ŠPIRKA z Lipnice Wielkej — Przywarówky
LUDVÍK TOKÁR z Lipnice Małej
ANGELA ZAREMOVÁ z Nowej Bialej
PAVOL ZIEMBA z Lapszanku

Za zásluhy o rozvoj Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku pri priležitosti osláv jej dvadsaťročia čestné diplomy obdržali:

STEFAN ADAMČÍK z Lipnice Malej

ANTON BALIGA z Jablonky
STEFAN BOGAČ zo Zubrzyce Górnnej
FRANTIŠEK BRODOVSKÝ z Nowej Bialej
JAN BUDZ z Czarnej Góry
JAN CERVAS z Nowej Bialej
JAN ČIŽ z Piekelnika
JAKUB DLUHÝ z Nowej Bialej
JAN DZIUBEK z Piekelnika
FRYDRYCH FLEGER z Gęsińca
ANDREJ FULA z Chyžného
STEFAN GANČIAR z Frydmana
JAN GARBIARZ z Chyžného
EUGEN GRIBAČ z Podwilka
GERVAZ GRIGLÁK z Lapsz Wyžnych
TERESA HETENIAKOVÁ z Jablonky
LUDĚK HOLUB z Varšavy
PAVOL HORNÍK z Dursztyna
JOZEF HOSANIAK z Podškla
PETER JURČAK z Oravky
JAN JURGOVIAN z Rzepisk
ALOJZ KALATA z Nowej Bialej
DOMINIK KALATA z Nowej Bialej
ANDREJ KAČMARČÍK z Trybsza
VENDELIN KARKOŠKA zo Zubrzyce Górnnej
FRANTIŠEK KAŠICKÝ z Niedzice
IGNAC KNAPČÍK zo Zubrzyce Górnjej
EUGEN KOTT zo Zubrzyce Dolnej
FRANTIŠEK KOVALČÍK zo Zubrzyce Górnjej
JAN KOVALÍK z Krempach
LUDVÍK KRIŠÍK z Lapsz Wyžnych
MICHAL KRIŠTOFEK z Nowej Bialej
ALOJZ KUBUŠEK z Dursztyna

EUGEN KULAVIAK zo Zubrzyce Dolnej
KAROL KUŠ z Podwilka
JAN LELIGDON z Piekelnika
FRANTIŠEK LOJEK z Nowej Bialej
JAKUB LOJEK z Nowej Bialej
WACŁAW LUŠCIŃSKI zo Zelowa
JAN MAČIČIAK z Jurgowa
JAN MATONOG z Trybsza
KAROL MICHALAK z Lipnice Wielkej — Przywarówky
VENDELIN MICHALAK z Lipnice Wielkej — Przywarówky
ANDREJ MILANIAK z Falsztyna
ANDREJ MILON z Trybsza
JAN MIŠKOVIČ z Trybsza
FRANTIŠEK MŠAL zo Zubrzyce Górnjej
JOZEF NALEPKA z Falsztyna
MICHAL NEUPAUER z Niedzice
MÁRIA NIEDZIELAKOVÁ z Podwilka
JAN NOVAK z Jablonky
JOZEF NOVÁK z Jablonky
IGNAC PAVLAK zo Zubrzyce Dolnej
JAN PAVLÍK z Frydmana
JOZEF PETRAŠEK z Krempach
MICHAL PETRAŠEK z Krempach
IGNAC PIERONEK z Podwilka
VALENT POJDINEC z Niedzice
EDMUND POSPÍŠIL z Kurowa
FRYDRYCH PULTAR z Gęsińca
JOZEF RUSNAK z Jurgowa
JOZEF SCHLEGEL z Niedzice
ANDREJ SKUPIN z Nowej Bialej
PETER SOLUS z Rzepisk
ANDREJ STANEK z Lapsz Nižnych
ELŻBETA STOJOWSKA z Varšavy
JOZEF STRONČEK z Niedzice

VALENT Ščurek z Nowej Bialej
JAN ŠEVČÍK z Kacwina
MÁRIA SOLTÝSOVÁ z Lapszanku
ALOJZ SPERLAK z Jablonky
FRANTIŠEK SVIETLAK z Lipníce Malej
JAN ŚWIĘTEK z Piekelnika
MARTIN TIBOR z Jurgowa
ZOFIA VASILAK z Lapsz Nižnych
ANDREJ VOJTAŠ z Jurgowa
JOZEF WACLAWIAK z Podškla
JAN WOJČIK z Piekelnika
JERZY ZAGÓRSKI zo Zelowa
JAN ZACHEMSKÝ z Chyžného

Za účasť v obvodnej súťaži pri priležitosti osláv 20. výročia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku čestné diplomy obdržali:

DIVADELNÉ KRÚŽKY z Jablonky, Kacwina, Krempach, Lipnice Wielkej — Przywarówky, Lapszanku, Lapsz Wyžnych, Niedzice, Podwilka a zo Zubrzyce Górnjej;
DYCHOVÉ ORCHESTRE z Lapsz Nižnych, Lapsz Wyžnych a zo Zubrzyce Górnjej;
SPEVÁCKE SÚBORY z Krempach, Lipnice Wielkej, Nowej Bialej a zo Zubrzyce Dolnej;
SPEVÁCKE A TANEČNÉ SÚBORY z Lipnice Malej a zo Zelowa;
HODOBNÝ KOLEKTÍV z Chyžného;
DETSKÉ SÚBORY z Czarnej Góry, Chyžného Krempach, Lapsz Wyžnych, Niedzice a zo Zubrzyce Dolnej.

- Spevácky súbor z Krempach pod vedením Jána Krišáka.
- Divadelný súbor zo Zubrzyce Górnjej pod vedením L. Mšalovej.
- Spevácky súbor z Chyžného pod vedením J. Omylaka.
- Divadelný súbor z Nie-
- Divadelný súbor z Lipnice Wielkej — Przywarówky pod vedením F. Kramára.
- Spevácko-hudobný súbor z Nowej Bialej pod vedením J. Cervasy.
- Divadelný súbor z Krempach pod vedením A. Galuša.
- Divadelný súbor z Czarnej Góry pod vedením J. Budza.
- Divadelný súbor z Podwilka pod vedením H. Koválikovej.

Okrem toho učinkovala dychovka z Lapsz Wyžnych pod taktovkou D. Gryglaka.

ZOZNAM

OCHOTNÍCKÝCH SÚBOROV KSČaS V POĽSKU, KTORE SÁ 7.I.1968 ZÚCASTNILI ÚSTREDNÝCH OSLÁV PRI PRÍLEŽITOSTI DVADSATRÖČIA SPOLOČNOSTI.

- Spevácky súbor z Krempach pod vedením Jána Krišáka.
- Divadelný súbor zo Zubrzyce Górnjej pod vedením L. Mšalovej.
- Spevácky súbor z Chyžného pod vedením J. Omylaka.
- Divadelný súbor z Nie-
- Divadelný súbor z Lipnice Wielkej — Przywarówky pod vedením F. Kramára.
- Divadelný súbor z Nowej Bialej pod vedením J. Cervasy.
- Divadelný súbor z Krempach pod vedením A. Galuša.

- Spevácko-hudobný súbor z Czarnej Góry pod vedením J. Budza.
- Divadelný súbor z Podwilka pod vedením H. Koválikovej.

vojny inšpirované imperializmom, jednako mier na svete zaručuje sila a mohutnosť nášho vyskušaného spojenca a priateľa Sovietskeho sväzu, ktorý spolu s celým mierovým táborom stále zvyšuje úsilie o zmierenie napätia a likvidáciu nasledkov imperialistických agresií.

Vstupujeme do nového dvadsaťročia hrdí z úspechov našej krajiny Poľskej Ludovej republiky, ktorá onedlho bude oslavovať svoje 25. výročie a Československej socialistickej republiky, ktorá už v tomto roku bude oslavovať 50. výročie vzniku. Naše bratské krajinu zviazané trvalým spojenectvom upevnené priateľstvom budujú socializmus, teda lepší zajtrajšok, moderný život a podmienky pre všetkých ľudí.

Vstupujeme do nového dvadsaťročia veriac v budúcnosť národa v ktorom žijeme, pracujeme a pôsobíme, na čele ktorého stojí Poľská zjednotená robotnícka strana.

DOKONČENIE REFERÁTU PLÉNA ÚV KSČaS V POĽSKU zo 4.-5., 6.-7. str.

Naša organizácia vďaka pomoci strany a vlády, čo zvlášť zdôrazňujeme a vyjadrujeme vďačnosť z tejto tribúny, urobila od posledného III. sújazdu značný krok dopredu. Oživenie, aké sme zaznamenali vo všetkých skupinách, prerástlo očakávanie optimistov. To asi najlepšie dokazuje, že vieme pracovať a pôsobiť v každých podmienkach. Naše podmienky sa badateľne zlepšili. Musíme zdôrazniť pri priležitosti dnešnej slávnosti aj opravdivú žičlivosť oblastných orgánov, ktorá sa prejavuje vo vzťahu k práci našich činiteľov a našich terénnych inštancií. Vzájomná žičlivosť, vzájomná pomoc a vzájomná dôvera, to je devíza súčasnej etapy, v ktorej máme najväčšie možnosti pre splnenie všetkých našich plánov. Veríme, že také či iné nedostatky, ktoré sa ešte prejavujú nám naša strana a ľudová vláda pomôže odstrániť, tak isto, ako aj my na druhej strane ešte viacej zosilníme naše spoločné úsilie pre blaho celej krajiny a spoločnosti.

Oslavy dvadsaťročia dokázali, že sme organizáciou, ktorá tvorí väzne a aktívne ohnivo vo Fronte národnej jednoty, že nás postoj ako organizácie je postojom internacionálneho. Veľa našich členov je súčasne členmi Poľskej zjednotenej robotníckej strany. Sme hrdí na to, že najlepší, najviac uvedomeli, dokázali nájsť ešte ku našej strane a že v jej radoch budujú socializmus v našej krajine.

Pri priležitosti nášho jubilea dakujueme našej Poľskej zjednotenej robotníckej strane za pomoc a starostlivosť akú stále dostávame buď od jej inštancií a/ebo priamo od Ústredného výboru.

Každý z nás, Čech či Slovák s radosťou a hrdosťou sleduje úspechy našej starej vlasti — socialistického Československa. Pri priležitosti nášho jubilea zasielame horúce pozdravy českému a slovenskému národu a ich vodkyni — Komunistickej strane Československa. Chceme, aby sa stále viacej rozširovali styky s domácou

kultúrou, v nej totiž vidíme pramene pre obnovu nášho skromného kultúrneho pôsobenia.

Dakujeme ľudovej vláde za otecovskú, starostlivosť o nás, o naše veci, ktoré aj napriek tomu, že v obrovskom množstve celoštátnych otázok tvoria iba malý zlomok percenta, predsa však vždy sú doceňované k našej spokojnosti.

Dakujeme ešte raz všetkým našim priateľom doma a v zahraničí za početné blahoželania, ktoré sme obdržali pri priležitosti jubilea. Vstupujeme do nového dvadsaťročia. Mnohí z nás, ktorí pracujú od začiatku už zostarli a samozrejme onečidlo odídu. Postupne odovzdávame mladším výdobytky našej práce. Odovzdávame s celou dôverou a presvedčením, že budú zdatnými pokračovaťmi diela, ktoré sme začali pred dvadsaťimi rokmi.

Vstupujeme do nového dvadsaťročia spokojne. Aj napriek tomu, že na svete žiarí plameň hrozby a ohnisko

VÝSLEDKY SÚŤAŽE O NAJLEPSIU KLUBOVŇU KSČaS

Ako sme už informovali minister kultúry a umenia priznal pri príležitosti dvadsaťročia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku tri ceny pre najlepšie klubovne — dva televízory a jednu harmoniku.

K súťaži sa prihlásili na Orave miestne skupiny KSČaS z Jablonky, Podwilka, Lipnice Wielkej, Lipnice Małej, Chyžného a zo Zubrzyce Dolnej. Na Spiši skupiny KSČaS z Czarnej Góry, Jurkowa, Kacwina, Krempách, Łapsz Wyżnych, Nowej Białej a Trybsza.

Súťažná porota v zložení: mgr. Aleksandra Jakielová z Kultúrneho oddelenia PWRN v Krakove, mgr. Tomasz Knast, Małgorzata Maleczyńska z Poradne kultúrno-osvetovej práce pri Okresnom dome kultúry v Nowom Targu a tajomník ÚV KSČaS Ján Ondica, spravila poradie najlepších klubovní. Táto porota po oboznámení sa s každou z vymenovaných klubovní priamou osobou návštěvou a po ohodnotení ich práce sa uzhodila, že najlepšie pracujú klubovne KSČaS v Chyžnom, Jurkowa a Krempachoch. Preto klubovním z Chyžného a Jurkowa boli priznané ceny ministra kultúry a umenia — dva televízory a klubovní z Krempách — harmonika.

Súťažná porota, poukazujúc vo svojej zápisniči na nevystačujúce, veľmi skromné zariadenie väčšiny klubovní a nie vždy ich patrienne umiesnenie, upozornila na ich neovernomerné vybavenie. Pričom takýto stav je lepší na Spiši ako na Orave. Porota o.i. spája to s dlhším obdobím pôsobenia spišských klubovní Spoločnosti, čo sa pričinilo k vypracovaniu vlastných formiem práce. Práve všetky klubovne — konštatuje sa v zápisniči poroty majú bežnú tlač, spoločenské hry, hudobné nástroje a rádia. Šesť klubovní má televízory.

Hodnotiac všetky úseky pôsobnosti klubovní KSČaS, ktoré sú zúčastnili súťaže, porota podčiarkuje prácu najmä tých klubovní, pri ktorých pôsobia ochotnícke divadelné, spevácke, tanecné a hudobné krúžky. Podľa poroty na pozornosť zasluhujú najmä Krempachy, Łapsze Wyżne a Chyžne, keďže tunu pôsobnosť sa sústredí okolo skúšok a vystúpení súborov. Upozornila tiež na zmenšovanie sa úlohy klubovní vsäde tam, kde jej pôsobnosť sa obmedzuje iba na televízny program, alebo príležitosťné schôdze. V niektorých klubovníach — konštatuje zápisniča súťažnej poroty — vôbec nie je vidieť klubovú pôsobnosť (Trybsz, Lipnica Wielka, Lipnica Mała, Zubrza Dolna). Z výnimkou Krempách žiadna klubovňa nemá dokumentáciu svojej práce. Myslíme, že pôsobnosť klubovní ohodnotená porotou, odstranenie vystúpujúcich nedostatkov vybavenia a nevystačujúca pôsobnosť mali by byť predmetom dôkladnej analýzy obvodov KSČaS na Spiši a Orave ako aj Ústredného výboru. Z návrhmi a uzneseniami, vyplývajúcimi z tohto hodnotenia sa veľmi radí podeliť na stránkach Života.

Blahoprajeme skupinám a klubovníam KSČaS v Chyžnom, Jurkowa a Krempachoch k obdržaným odmenám a zároveň chcem blahoželať a ostatným klubovníam k dosiahnutým výsledkom. Totiž aj ony nemajú menší význam a úspechy od tých odmenených. Úspechy, ktoré vásade

vyplývajú zo spoločenského postoja najlepšieho aktív KSČaS. Týka sa to aj klubovní v Zelove, Gęsinci a Kucowe, ktoré sa z neznámych príčin neprihlásili k súťaži o najlepšiu klubovňu KSČaS. Všetkým klubovníam prajeme ďalšie, kladné výsledky v prevádzanej pôsobnosti.

A.A.

POĎAKOVANIE RADAKCII

REDAKCIA ŽIVOT
WARSZAWA
AL. JEROZOLIMSKIE 37

ÚSTREDNÝ VÝBOR KULTÚRNEJ SPOLOČNOSTI ČECHOV A SLOVÁKOV V POĽSKU VÁM SRDEČNE ĎAKUJE ZA PREUKÁZANÚ POMOC PRI PRÍPRAVE OSLÁV SPOJENÝCH S 20. VÝROČÍM EXISTENCIE A PÔSOBNOSTI NÁRODNO-STNEJ MENŠINY ČECHOV A SLOVÁKOV V POĽSKU.

PREDSEDA OV
JÁN MOLITORIS

TAJOMNÍK OV
JÁN ONDICA

ESTE O NAŠICH OSLAVÁCH

Je veľa udalostí, osláv, výročí a jubileí, ktoré do značnej miery ovplyvňujú naše konanie a vôbec náš život. Jedne sú viac a iné nejednoznáme. Pre nás — členov Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku snad najväčšou a najvyznamnejšou udalosťou boli v poslednom období oslavky 20. výročia existencie a pôsobnosti KSČaS, ktorých záver bol tak impozantný.

Keď sa však zamyslíme nad pojmom „20 rokov trvania...“ máme pred očami obraz obrovského úsilia, ktoré vynaložili aktivisti miestnych skupín, obvodných výborov a Ústredného výboru Spoločnosti. Začiatky boli totiž veľmi ťažké. Bolo obdobie, že sa aj začali ozývať hlasy, že všetko zanikne. No ľudia sa nevzdávali. Napriek všetkým ťažkosťiam dokázali vytvoriť pevné základy pre ďalšiu kultúrnu činnosť, ktorej výsledok mali sme možnosť vidieť už néráz a naposledy počas súťaže. Už sama nazva našej Spoločnosti hovorí, že ide predovšetkým o činnosť v oblasti kultúry. Utvorenie škôl so slovenským vyučovacím jazykom, zriaďovanie klubovní, zakladanie ochotníckych súborov — tanecných, speváckych, divadelných atď, a ich ďalší rozvoj, patrí k tým najzákladnejším podmienkam kultúrnej činnosti, s čím veľmi úzko súvisí šírenie a pestovanie rodnej slovenskej reči a vôbec slovenskej kultúry medzi našimi krajanmi v Poľsku.

Aby však táto práca bola ešte lepšia, dokonalejšia a účinnejšia, je potrebné, aby sa do nej zapojili aj učitelia z

našich škôl, ktorých aktivita je podľa mňa ešte stále nedostačujúca. Musíme však pritom povedať, že niektorí učitelia to pochopili a ich vystúpenia na elimináciach ukázali, že práve tunu sú skryté veľké rezervy pre ďalšiu činnosť.

Nezabudjme však, že naša Spoločnosť v rámci celonárodného výboru Fronty narodennej jednoty pôsobí aj v iných oblastiach tak ako si to vyžaduje dobro a prospech štátu.

Chcel by som spomenúť ešte jedno výročie a sice 10 rokov trvania orgánu našej Spoločnosti, časopisu „Život“. O jeho činnosti môžeme hovoriť iba v superlativoch. Pri tejto príležitosti prajem celému redakčnému kolektívu veľa úspechov v jeho ďalšej a pre nás tak dôležitej práci.

ANTON PIVOVARČÍK

LIST Z RATIBORE ÚV KSČaS V POLSKU

Chtěl bych vřele poděkovat za pozvání na slavnostní dvacetiletí Společnosti.

Velice lituju, že jsem nemohol všechno uvidět, protože jsem byl nuten odjet dříve, ale i to, co jsem shlédél, zůstane na dlouho v mé paměti. Zjistil jsem, že Společnost tvoří jednu velkou rodinu. Viděl jsem, jak se členové Společnosti srdečně vítili. Mnohem z nich vstoupily slzy do očí radostí, že se opět viděl s přátele, že si mohou zavzpomínat na společně prožité chvíle.

Sjezd způsobil, že jsem se seznámil s prací Společnosti, že jsem se rozhodl účinněji s Vámi spolupracovat. Díky slavnostem jsem se dověděl, že lidé se u Vás cítí jak nejlépe. Poukazuje na to množství folkloristických souborů, jejichž vystupy se mi velice líbily. Bohužel, nemohl jsem vše shlédnout, musel jsem se vrátit do vzdálené Ratibore, protože tím směrem jede pouze jeden zrychlěný autobus. Ačkoliv cesta, která trvá šest hodin, byla velmi únavná, vrátil jsem se domů spokojen, za což Vám ještě jednou děkuji a zůstávám s krajanským pozdravem.

ZBIGNIEW LEWIŃSKI

PRZYWARÓWKA

Chcel by som opísť večierok pod stromčekom usporiadany 20. januára, ktorého autorom bol aktív klubovne. Vedúci divadelného krúžku, krajan Florian Kramář privítal všetkých zúčastnených a srdečne podával všetkým členom súboru za ich obohatávku a ochotnú prácu. Potom odovzdal hlas krajanovi Maximiliánovi Jagielkovi. Neskor bol tradičný pohár vína, káva, zákusky a cukríky, a pritom sme prediskutovali bežné bečky.

K slovu sa prihlásil aj najstarší člen súboru krajan Andrej Kucek. Vytiahol zošit a hovoril: „spravil som vám prekvapenie, o ktorom nikto nevie“ a začal čítať kedy bola zriadená klubovna, kto ju založil, kedy a aké boli schôdzky, koľkokrát boli premietané filmy, kto a koľkokrát bol v klubovni. Položil zošit na stôl a všetci sme vpisovali svoje želania a návrhy. Takto nám „starý Štefan“ urobil v klubovni zápisnicu.

Na večierku sme mali vypožičaný od susedky, krajanke Emilie Jasiusovej gramofón, pri ktorom sme tančili a spievali slovenské i oravské piesne. Bolo naozaj veľmi milo a pekne.

Náš mladý súbor, existujúci iba od 22.X.1967 je rád z toho, že mohol vystúpiť v súťaži 26.XI. minulého roku v Jablonke a že sa zaraďil medzi najlepšie súboru zo Spiša a Oravy. Vystúpili sme v Nowom Targu 7.I. 1968. Tam sa nám veľmi páčila slávnostná časť a všetky umelecké vystúpenia. Veľmi pekne sa predstavil divadelný krúžok z Niedzice.

B.C.

ZUBRZYCA DOLNA

Vážená redakcia.

Chcel by som aspoň niekoľkými slovami spomenúť o tohorčích sviatkov, o tm, čo ma zaujalo a spôsobilo, že práve o tom písem. Tohorčné Vianočné sviatky a všetko čo s nimi súvisí aj ked sa v mnohom neodlišovali od predošlých, predsa však boli iné. Samozrejme ako vždy, aj tohto roka radosť, šťastie a veselá nálada zavrádli v každej rodine. No ale odbočil som. Jedná sa totiž o takú maličku ako sú tanecné zábavy a vôbec karneval, ktorý práve v tomto období má svoj začiatok. Aj u nás boli takéto zábavy, zatial iba dve, no predsa svojim priebehom ma upozornili, že niečo nie je v poriadku. Ba práve naopak všetko bolo v najlepšom poriadku. Ved' čo sa nestalo. Na zábavu prišlo obrovské množstvo mládeži. No nielen od nás zo Zubrzyce ale aj zo susedných dedín. A jednak jej priebeh bol tak slušný a pokojný ako nikdy doteraz. Ved' ešte dnes mám pred očami tie doterajšie zábavy, ktoré obyčajne cez hádky a nádavky prešli v bitku a často takisto účastníci končili v nemocnici.

Smiem pripúšťať, že sa zvýšilo výchovné pôsobenie našich aktivistov na mládež a že sa jej vôbec začalo venovať väčšiu starostlivosť. Veľký podiel na tom majú aj naše klubovne a ich vedúci, ktorí svojim vzorným a kultúrnym vystúpaním dávajú príklad a prísluhujú k sebe, do krúžkov a vôbec k verejno-prospešnej a kultúrnej práci. Teší sa srdce, keď vidí, že oravská mládež svojím vzorným, kultúrnym vystúpaním a svojou prácou prispeva k zveľáčovaniu výdobytkov kultúry na Orave. A my jej prajeme, aby v tom vytvrala.

JÁN KOVALÍK

KREMPACHY

20. januára sa v našej škole konala veľká slávnosť pre deti. Bola to zábava pod stromčekom. Deti s vyučovacím jazykom slovenským a poľským spoločne sa radosne zabávali. Miestnosť bola krásne vyzdobená. Boli pesničky, básne, spoločné vystúpenia. Na slávnosti boli aj „Jacek a Agatka“. Radostné tváričky detí boli ozdobené krásnymi čiapkami.

Krempašské deti sú za túto milu zábavu veľmi povdáčené učiteľom a riaditeľom a prajú všetkým dieľom na Spiši a Orave, aby takéto stromčkové zábavy boli usporiadane aj v ich školách.

A. GALUŠ

CZARNA GÓRA

Cesta do dediny ešte nie je ukončená, vyučovacie hodiny sú v prenajatých bytoch, do obchodu treba ísť pol dňa, ale tri gázdičky v Czarnej Góre majú najväčší problém vo vedení svojej domácnosti vyriešený. Je ním samozrejme voda. Každý vie, koľko sa treba napracovať, keď sa perie. Vodu priniesť a vyniesť! V zime je to ešte horšie, vodu treba nosiť aj pre dobytok. Ráno a večer! Chválabo ak je studňa vo dvere, ale závidieť tým, ktorí privážajú vodu od susedov, nieto čoho.

To všetko je už „zaprásenou minulosťou“ pre troch roľníkov: Jozefa Ježierčaka, Andreja Kiernozaka a Andreja Moša, ktorí na návrh a iniciatívou toho posledného spoločne si vystavili vodovod. Vec je jednoduchá. Nižšie žriedla, ktoré sa nachádzajú výške polohe od ich hospodárskych stavísk vybudovali betónovú vodnú nádrž („skaldietie na vodu“), do ktorej priamo zo žriedla vteká voda. Pod povrchom nádrže je malá diera na odtok prebytočnej vody. Zo spodu betónovej nádrže viedie potrubie do bytov a maštalí. Voda na základe známeho zákona spojitéh nádob vystrekne do tejnej výšky, na akej je povrch nádrže.

Krajan Ježierčak mi predvedol fungovanie takého vodovodu. Tlak vody je veľmi veľký — prstom som ho veru neudržal. „Zavedenie vodovodu — hovorí môj hostiteľ — ma stalo 6 tisíc zlotted, ale teraz by som ho neodstránil ani za 60 tisíc. Na jar si chcem zariadiť kúpeľku. Ved' musím byť pripravený na príchod turistov“.

Keď bude cesta do dediny a v bytoch také „mestské výhodnosti“, budú aj turisti, ktorých bezpečne uchvátia krásne pohľady a výborné lyžiarske podmienky.

J. G.

KACWIN

V minulom roku som bol viackrát na schôdzach, ktoré sa konali v našej dedine pri rôznych príležitostach. Čítali sme o stretnutí občanov s poslancom na Snem Bielinskym. Vždy sa hovorilo o rôznych zlých stránkach, o tramvátoch našej dediny. Najpáčivejším problémom našej obce sú mosty. Máme vcelku tri mosty. Na jednom z nich pred niekoľkými rokmi sme položili železné traverzy. Avšak na ďalších dvoch sú drevené brvná, ktoré musíme stále vymieňať. Členovia Urbáru sa rozhodli, že dajú na tento účel istú sumu peňazí, ale od kiaľ vziať zbytok? Obraciame sa preto touto cestou na patrónne okresné orgány v Nowom Targu o pomoc v našej záležitosti.

P. A.

VZORNÝ POŠTÁR

Našmu drahému poštárovi Emiliovi Lichosytovi srdečne ďakujú za obetavú a svedomitú prácu a prajú všetko najlepšie, veľa rokov života, ďalších úspechov v práci, pekného a slnečného počasia, dobrej cesty v ďalšom živote. VŠETCI PREDPLATITEĽIA ŽIVOTA A AKTÍV KLUBOVNE KULTÚRNEJ SPOLOČNOSTI ČECHOV A SLOVÁKOV V POĽSKU.

POL'NOHOSPODÁRSKE OTÁZKY

Niekoľko desiatok kilometrov od Kijova vybudovala sa v priebehu 15. mesiacov nová dedina Kohaty, kde bude bývať asi 2000 obyvateľov. Ako dalo sa budovať, aké podmienky musia splniť kolchozníci a iní obyvatelia pri osídlovaní sa v nových bytoch preinformatoval nás inž. Sergiuš Vitečský a predsedu kolchozu Vasiliu Ivanovič.

Skrátka — hovorili — po vypracovaní plánu priestorovej výstavby a po prerokovaní podmienok s kolchozníkmi (oni rozhodovali — opravil inž. Sergiuš — Vasiliu Ivanovič) — stavalo sa 15 mesiacov, pričom sa ešte nedokončilo všetky obytné budovy.

KOHATY — MODERNÁ DEDINA

V priebehu 15. mesiacov, zdôraznil ukazujúc na vybudované objekty, sa ukončilo: centrum novej dediny so školou pre 600 detí, kultúrny dom s miestnosťou pre premetanie filmov pre 550 divákov (videl som túto miestnosť dokonca ani v Krakove nito lepšej), nemoenici s 80. lóžkami, obchodný dom „Topoľa“, kaviareň, reštauráciu, štvorposchodový obytný dom pre agronomov, učiteľov, lekárov a iných odborníkov nevyhnutne potrebných pre kolchoz a nakoniec 116 jedinečných dvojrodninných domčekov pre kolchozníkov.

Zaujimali nás najmä nové byty kolchozníkov, cena výstavby a pod-

mienky splátok, pretože tieto budovy budú súkromným majetkom rodín kolchozníkov. Prvé domky sú jednoposchodové. Na prízemí je umiestnená pomerne veľká kuchyňa a obširna chybáňa iba. Na poschodi dve spalne s balkónom. Funkcionálne riešenie je prispôsobené k zvykom obyvateľov dediny (veľká kuchyňa a hospodárska miestnosť), okrem toho do domov je privodená voda a v perspektive aj plynové kurenie. Zo stredu dediny vychádzajú štyri ulice, pri ktorých sú práve umiestnené domčeky pre kolchozníkov. Cena jednorodinného domku čini asi 6 tisíc ruobľov, dvojrodninného asi 9 tisíc ruobľov, pričom splátky sú rozložené na 40 rokov.

Ale čo bude so starými dedinami? — opýtal som sa spoločníkov. Budú zbúrané, pretože doterajší obyvatelia sa osídlia v novej dedine umiestnennej uprostred polí kolchozu. A kolehoz nie je malý, vedľa má asi 8 tisíc ha, teda mnohým pracovníkom sa skráti cesta do práce. Toto nové dedinské sídlisko ničím sa nepodobá našim dedinám alebo sídliskám mestského typu. Domčeky sú rozmiestnené tak, aby pri každom bola záhradka o povrchu 600 m² a aby do stredu dediny nebolo väčšej vzdialenosť ako 800 metrov.

Opýtali sme sa našich sovietských súdruhov, či sa môžeme podívať do bytu kolchozníka. „My vám takéto povolenie nemôžeme dať, tak isto, ako aj nemôžeme vám k takému niečomu zabrániť. Súkromný život kolchozníkov to je ich vec. Myslím však, že vás prijímú pohostinsky“. Skutočne. Všade nás prijali veľmi srdečne aj keď niektorí nastačili ešte rozmiestniť náby-

Skupina poľských odborníkov pre dedinskú výstavbu v Kolchoze KOHATY (kijovská oblasť) v centrum novej dediny.

tok v nových bytoch. Prijali nás po hostinsky, keď nie výbornou ukrajinskou horalkou a klobasou, tak zákuskami, ovocím a vínom.

Obyvatelia nových bytov boli veľmi spokojní a na otázkou či nebudú mať ľažkosti so splátkami — odpovedali: „vedľ sú to kopejočky v porovnaní s našimi terajšími zárobkami“. Skutočne terajšie zárobky kolchozníkov, ktorí pracujú v poľných brigádach sú od 70 do 100 robľov a mechanizátori počas poľných prác vytahujú dokonca 200 robľov na mesiac. Keď k tomu pridáme dôchodok z paralelného nachádzajúcej sa pri domku a zo

zhrady, tak nás neprekvapí odpoveď 48-ročného kolchozníka Nikolaja Čeňky, že ostatné splátky splati, ako povedal „môj syn Jaša“, ktorý pracuje v chovateľskej farme.

So želaním úspechov odborníkom novej dediny Kohaty, odišli sme s myšlienou, že takýto pokrok by ukrajinským roľníkom, poháňaným pred 50. rokmi statkármami a zemanmi neboľo dalo žiadne iné zriadenie. Tento pokrok zaručilo socialistické zriadenie a tento fakt si uvedomuje každý občan veľkej Krajiny sovietskej.

MIREK

VŠETKO O UMELÝCH HNOJIVÁCH

V tomto článku si pohovoríme o otázkach spojených s fosforovými a draselnými hnojivami.

Fosforové hnojivá zahrňujú zhrubšia nasledujúce skupiny:

Superfosfát obsahuje od 15 do 18% fosforu. V predaji sa nachádza v dvoch formách a sice ako práškový a granulovaný superfosfát. Tak jeden ako aj druhý sa po zavedení do pôdy rýchlo rozpúšťa vo vode. Môžu sa ním hnojiť všetký rastliny, pričom však v kyslej pôde pôsobí horšie. Niektorí rolníci tvrdia, že superfosfát okysluje pôdu. Výskum vedcov ukázali, že nie je to pravda. Keď sa je superfosfát na kyslých pôdoch, mení sa na fažko rozpustiteľné zlučeniny, ktoré rastliny neprijímajú. A preto keď chceme aby nám superfosfát dala patričné zisky, musíme kyslú pôdu odkysliť. Dodávanie vápna do pôdy je jednou zo základných forem odkyslovania pôdy, avšak tento problém si rozoberieme pri vápenatých hnojivách. Granulovaný superfosfát sa v pôde rozpúšťa pomalšie ako práškový, preto aj rastliny môžu dostať viacej fosforu ešte predtým, kým sa nezmene na neprijímateľné formy.

Tomasovka (supertmasyna) — obsahuje 27% čistého fosforu. Rozpúšťa sa v zemi v kyselinách, ktoré rastliny vylučujú. Preto treba pamätať o tom, že tomosovka sa často mení na väčšie hrudky a keď ju v takomto stave vysievame prináša nám straty, pretože pôsobenie týchto hrudiek je badaťne menšie ako tomosovky pred jej zmenou na hrudkovitú. Toto hnojivo sa hodí pre všetký druhy pôdy a pod všetký rastliny.

Annofos — obsahuje asi 15% fosforu. V predaji sa nachádza vo forme

drobno zomletej fosforovej múčky, ktorá sa v pôde veľmi ľahko rozpúšťa. Toto hnojivo sa najlepšie hodí na veľmi kyslé pôdy, kde sa ľahšie rozpúšťa. Preto ho treba siť pod žito, oves, pohánku, vŕči bôb a zároveň pod rastliny s dlhým vegetačným obdobím, najmä na lúky. Annofos najlepšie pôsobí spolu s dusíkatými hnojivami, o ktorých sme už hovorili v predchádzajúcom článku —, teda amonného liadiaku a síranu amónia. Treba pritom zdôraťiť, že 1 kg fosforu v annofose je o polovicu lacnejší ako v tomasovke.

Ku skupine draselných hnojív patrí: draselná sol, kainit a síran draseličia.

Draselná sol (sól potasowa) — obsahuje vyše 40% drasličiu a je to výborné hnojivo pod všetky rastliny z výnimkou zemiakov a tabaku, pod ktoré musíme používať veľmi opatrne. Keď nemáme iné hnojivo napr. kainit a sme nútení dať pod zemiacu draselnú sol, musíme ju siť aspoň 4 týždne pred sadením.

Draselné soli, tak isto ako fosforové hnojivá, o ktorých sme pred chvíľou hovorili, potria k tým hnojivám, ktoré treba používať ešte pred siatím.

Všeobecne ich aj nazývame predsevne hnojivá. Vysievajú sa ich niekoľko dní pred siatím rastlín, potom sa ich prikryvajú zeminou pomocou ľažkých brán. Je to otočko ľahšie že všetky draselné hnojivá môžeme miešať s fosforovými a siť ich spolu.

Ostala nám ešte skupina vápenatých hnojív, o ktorých si pohovoríme v nasledujúcom čísle Života. Venujeme pritom pozornosť aj spôsobom prechovávania umelých hnojív, pretože ako nám ukazujú pozorovania, na tom úseku je ešte veľa nedostatkov a tým aj strat pre rolníkov.

Ako vieme roku 1967 sa ukázal zákon, schválený Snemom, ktorý sa týka používania minerálnych hnojív na čo sa predvída bezpercentný úver. Preto znalošť týchto otázok, aspoň zhruba, sa zíde každému rolníkovi.

P. D.

DRAHÍ ČITATELIA!

Poľnohospodárstvo má pre nás všetkých ohromný význam, preto sme od januárového čísla zaviedli osobitnú stránku Života, venovanú týmto otázkam. Chceme však, aby ste nám pomohli ju redigovať. Čakáme preto na Vaše poznámky a návrhy, týkajúce sa problémov o ktorých by si treba bolo pohovoriť v nasledujúcich číslach. Čakáme na Vaše listy.

REDAKCIJA

Rastlinná výroba

Treba definitívne ustaliť zmeny v pláne jarného výsevu, spojené napr. s vymrznutím určitých rastlín. Nevyhnutná je opäťovná analýza kímných potrieb hospodárstva a ich prípadného zadováženia. Pri plánovaní výsevu treba si zároveň premýsliť aj podrobnejší plán jarného hnojenia. Odvádzat stojatú vodu na poli. Po vyschnutí pôdy, pobrániť pšenicu a dusíkatými hnojivami pohnúť oziminy. Pod strukoviny — pred siatím — dať fosforové a draselné (potasowe) hnojivá. Pod jariny okrem fosforových

lokveté kímné rastliny, rastlinné kímné zmesi a siat (najčastejšie do žita a jačmeňa) ochranné rastliny, ktoré sa po zožatí obilia rýchlo rozvíjajú a dávajú úrodu zeleného krmiva. Pripravovať k sadeniu rané zemiaky. Bojovať s hlodavcami (používanie rôznych umelých prostriedkov). Predjaria je obdobím, ktoré možno využiť zároveň aj na prípravu kompostu.

Zvieracia výroba

Urobiť jarné poriadky vo dvore (spolu s bielením), v maštali a kuríne. Pripravovať vhodné miesto a zado-

ROL'NÍCKY KALENDÁR — MAREC

a draselných hnojív dávať, pred siatím zrna, dusíkaté hnojivá. Na lúky a pastviny — dať neboli hnojené na jeseň — dať plné dusíkaté, fosforové a draselné hnojivo. Previesť jarnú úpravu polí, začínať od smykovania. Iné zádky (bránenie, kultivátorovanie, v krajnom prípade — oranie) prevádzka opatrne, aby sa pôda nevysušila a nerozprášila.

Pripravovať semená obilia a zeleniny. Po skončení prípravy pôdy siť jariny (oves, žito, pšenica jačmeň).

Po vysušení polia — keď je priažná teplota — možno siť aj motý-

vážiť si pisklaťa. Kravám poobtinať ratice. Koňom zväčšiť kímné dávky, aby v momente, keď sa začnú jarné práce boli pri plnej sile.

V záhrade — končiť čistenie stromov, riedenie korún a zimné postreky. Keď neboli použité hnojivá na jeseň posiaľ dusíkaté, fosforové a draslikové hnojivá. Na ľažkách pôdach a v chladných miestach koniec marca je vhodným obdobím pre sadenie stromkov.

Na začiatku marca urobiť skleník pre výrobu sadenic ranej zeleniny.

inž. S. DEC

A. GŁODOWSKI A J. MARKIEWICZ — „TECHNIKA W GOSPODARSTWIE“. Vydało Poľské rolnické a lesnické vydavateľstvo (PWRiL). Varšava 1967. Cena jedného výtlačku 11 zl.

Je to titul, ktorým odporúčame obohatiť knižnicu pokrovového rolníka. Autorovia prístupným spôsobom

A. PRÓCHNICKI A A. SKÓRSKI — „NIEZBEDNE URZĄDZENIA W ZAGRODZIE“. Vydaťstvo PWRiL. Varšava 1966. Cena 13 zl.

Autorovia poukazujú, že rolník a najmä jeho druhá polovica — žena trávi okolo 50% času pri vykonávaní rôznych prác spojených s vedením hospodárstva, v hospodárskych miestnostiach a na dvore.

Preto správne bol rozobraný problém rozmiestnenia hospodárskych stavieb a zariadenia vo dvore. Opäť sa zároveň vedieť niečo ako sa predbieha hubovine a ako zlepšiť protipožiaru bezpečnosť vo dvore.

A. BATKO, Z. GINTER a H. JAKUBCZYK — „OCHRONA ROŚLIN UPRAWNYCH“. Vydr. PWRiL. Varšava 1966. Cena 10 zl.

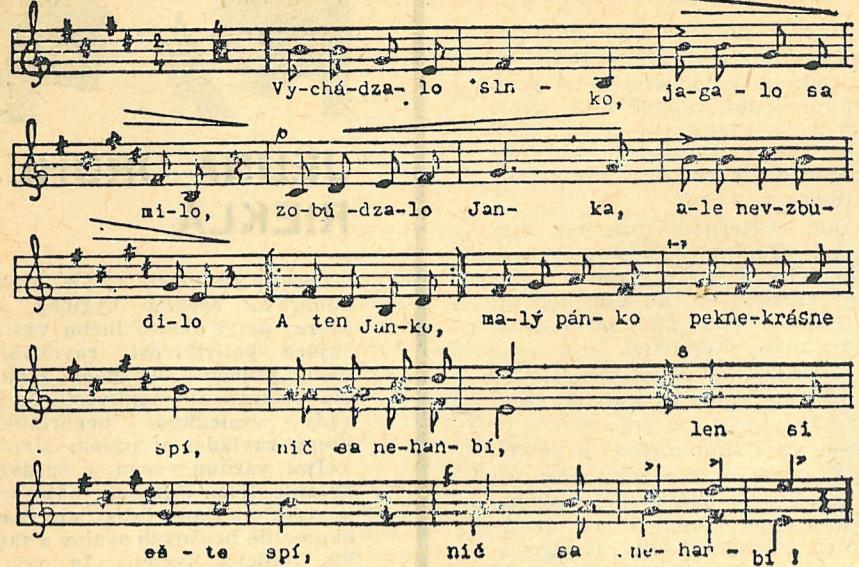
Bližíme sa stupňovite k jarným prácam, preto treba urobiť celý rad opatrení pre zabezpečenie poľnohospodárskych kultúr pred prekvapením a stratou. Otázky spojené s ochranou rastlín sú podrobne rozobrané a pedané v pristupnej forme.

KNIHY, KTORÉ VÁM PONÚKAME

podávajú veľa rád pre rolníkov v oblasti mechanizácie, výsevu zrna sejačkami, a nie z plachty a ukazujú na vyplývajúci z toho pôžitok.

Veľa pozornosti venujú aj chemizáciu poľnohospodárstva a bezpečnosti práce pri rozosievaniu niektorých chemických látok zdraviu škodlivých.

Milan Ferko: Ondrej Francisci: SPÁNOK DORUŽOVA

2. Vychádzalo slnko, jagalo sa milo, z teplého sna líšku kmotru prebudilo. A tá líška sa mu líška, a ten Janko, malý pánsko, pekne — krásne spí, nič se nehanbí.
3. Vychádzalo slnko, jagalo sa milo, z ružového spánku drozda prebudilo. A ten drozd čistí si chvost a tá líška sa mu líška — len ten Janko, malý pánsko, pekne — krásne spí, nič sa nehanbí.
4. Vychádzalo slnko, jagalo sa milo, jelenčeka zo sna Ľahko prebudilo.

A ten jeleň chrumká zelen
a ten drozd už čistí si chvost
a tá líška sa mu líška
len ten Janko, malý pánsko
pekne, krásne spí,
nič sa nehanbí.

5. Vychádzalo slnko, jagalo sa milo, tetrova a vietor tisíko prebudilo. A ten tetrov letí s vetrom a ten jeleň chrumká zelen
a ten drozd už čistí si chvost a tá líška sa mu líška.
Len ten Janko, malý pánsko, pekne krásne spí,
nič sa nehanbí.

Prípad na rozlúštenie

TAJOMNÉ PREPADNUTIE

Ked' prišiel inšpektor Werner do kancelárie riaditeľa podniku, lekár práve ošetroval mladého úradníka. Na stole ležala kožená aktovka prezená ostrým nástrojom Riaditeľ sa rozhorčoval:

— Aké držé prepadnutie! Ten mladeneč, to je nás pracovník Bryl. Už dva roky nosieva hotovosť v tej aktovke do banky. Dnes

mu nielen ukradli peniaze, ale mu aj rozbiti hlavu.

— Či je to zlomenina, ukáže röntgen, zatiaľ som zistil iba podliatinu a zašil kožu, — povedal lekár.

Bryl informoval inšpektora:

— Peniaze som mal, ako obvykle, v aktovke zamknutej na kľúč. Ked' som išiel úzkou oplstenou uličkou, zrazu som zacítil úder do hlavy a stratal som vedomie. Ked' som sa prebral, ležal som na chodníku, aktovka bola prezená a peniaze preč. Vrátil som sa do podniku a pán riaditeľ hneď zavola lekára a vás.

— Poznali by ste zlo-

deja? — spýtal sa inšpektor.

— Nevidel som ho, prišiel zozadu. Nepočul som ani kroky.

— A kľúčik máte?

— Nosím ho v špeciálnom vnútornom vrecku, — odpovedal Bryl, vytiahol kľúč a podal ho inšpektorovi. Inšpektor vzal aktovku, zamka bola nedotknutá, Ľahko ju otvoril po daným kľúčom.

— Veru, bol to veľmi naivný prepad. Domnievam sa, že ste ho sám inscenovali, Bryl, a k tomu ešte nie veľmi inteligentne, — vyhlásil inšpektor Werner.

Spravne odpovede odmeníme knihami. Zásielky odpovedí — len do 25.III. 1968.

MLADÝM MLADSÍM NAJMLADSIM

DETI, POČUVAJTE...

DNES SME PRE VÁS
PRIPRAVILI ROZPRÁVKU

AKANIJDA A HROM

Bol raz jeden starček so starenkou a tí mali dcéru, slobodnú Akanijdu. Jedného rána vzala vedorá a pobrala sa po vodu. A keď sa už vracala domov, do cesty sa jej postavil Medved' a povedal:

— Ak sa rozbehneš, zjem ťa — ak sa nerozbehneš, zjem ťa. Daj sa mi napiš vody. — Dievčina mu podala vedoru s vodom a medved' ho vypil. Potom sa jej prihovoril: — Ako si vyrástla, cochvíla ťa budú vydávať. Vydať sa za mňa.

— Akože sa mám za teba vydať, keď som ešte taká malá. A čo by na to povedali otec a mať?

— Ak sa rozbehneš, zjem ťa — ak sa nerozbehneš, zjem ťa. Vydať sa za mňa?

— Vydať sa za teba, to sa nevydám. Ale budem sa o teba staráť. Len sa musíš otca a matky opýtať. — A už išla Medveda obísť. Ten ju však schytíl, prehodil na plecia a pod' s ňou do svojho domu. Medved' poukazoval Akanijde celé gazdovstvo, povedal jej, čo má robiť celý deň, a nakoniec ju upozornil:

— Sem to týchto dvier sa neopováž nakuknúť, — a ukázal na sýpku, ktorá bola zo všetkých strán riadne zatarasená.

Ked' medved' odišiel na lov, Akanijda dala do poriadku celé gazdovstvo a pripravila obed. No keď išla okolo sýpkys, niečo tam strašne zarachotilo, až sa preťakla. Aj Medved' začul rachot a naskutku sa vrátil. Ale keď videl, že dvere sýpky sú nedotknuté, uspokojil sa.

Raz sa však Akanijda znova dostala k zakázanej sýpke a začula hlas:

— Otvor, prosím ťa, dvere a pusť ma von.

Akanijda porozmýšľala a operala sa celou silou do dvier, zo sýpky vyletel uväznený Hrom.

— Sadaj rýchlo na mňa, odnesiem ťa domov, — povedal Hrom. Utekali po oblohe, čo im sily stačili. A ozaj: čo bol Medved' ako rozzúrený a chcel Hrom dochytíť, nepodarilo sa mu.

Akanijdu Hrom zložil rovno na tom mieste odkial ju Medved' uniesol. Aj vedorá ju tam čakali. Pekne sa mu podávala a pobrala sa domov. A Hrom zarachotil a odletel na nebo. Odvtedy Hrom na nebi buráca; niekoho tým poteší a niekoho naťaká.

— ek-

ČESKÁ LUDOVÁ ROZPRÁVKA

nevidí nič. Je šťastná, že tančuje, a keby sa jej hoci celý svet smial, nedbala by.

Celé popoludnie i večer tancoval cudzí pán s Kačou, kupoval jej marcián, a keď prišiel čas ísť domov, vyprevádzal ju cez dedinu. — S vami by som vydržala tancovať do smrti, — vyzdychla si Kača.

— Aj to sa môže stať, pod' so mnou.

— Kam?

— Chýť sa ma okolo krku, uvidíš.

Kača poslúchla. V tom okamihu sa pán premenil na čerta a letel s ňou rovno do pekla. Tu ho obstali kamaráti a chceli dievku z neho zosnať.

Tá sa však držala ani kliešť. A tak, či chcel, či nechcel, musel milý čert i s Kačou pred samého Lucifera. Ten rozhodol krátko: — Kača musí s pekla preč. Tak sa tergal neštastný čert s Kačou nazad na zem. Sluboval jej hory-doly, preklinal — len nech sa ho pustí, ale všetko márme. Utrmacaný, nahnevaný prišiel na lúku, kde pásol mladý pastier, zababušený do obruského kožucha, stádo oviec. Čert bol premenený na obyčajného človeka a tak ho pastier nepoznal a uľutilo sa mu ho. — Odnesiem vám ju na kúsku, — ponúkol sa. A ku Kači volá: — Hej ty, chýť sa ma. — Ako to Kača počula, pustila čerta a chytala sa huňatého kožucha. Stíhly pastier mal čo niesť. Zunovalo sa mu to a rozhodol sa Kači zbaťiť. Kožuch mu bol dosť voľný a tak, keď prišli k rybníku, vytiahne jednu ruku — Kača nič; druhú ruku, rozopne gombíky — a žblnk — Kača i s kožuchom sú v rybníku.

Cert sa mu nevedel dosť vynadákovat. — Aby si vedel, — vratí, — pomohol si v nádži čertovi a ja sa ti odslúžim. Vaše krajine vládne ne-spravodivo a zle knieža s dvoma správcami. Miera ich hriechov už dávno prekročila hranicu, a preto ich má odniesť za živa do pekla. Prid, keď budem správcov odvádzať, a zakrič: — Zmizni ihned! Ja zmiznem a teba bohatu odmenia. O osud knieža fa sa však nestaraj, lebo by ti šlo o kožu.

Pastier sa podával a urobil všetko, ako mu čert radi. Dozvedel sa o tom i knieža a požadal pastiera, aby i jeho zachránil. Pastier sprvá vŕhal, ale keď knieža prisľúbil, že odčini všetky neprávosti, slúbil mu pomoc.

V určený deň sa otvorili dvere a pred kniežatom sa zjavil čert. — Chystaj sa, knieža, hodina vyprášala, prišiel som si po teba. — Bez slova kričal bledý knieža s čertom na dvor, kde sa už prizerali húfy ľudí. Tu sa medzi nimi prediera zadýchovaný pastier a už zdaleka kričí:

— Uteč, uteč, lebo bude zle.

Ako sa opovažuješ ma zdržiavať, nepamätáš sa, čo som ti povedal, — osopil sa naňho čert.

Blázon, mne predsa vôbec nejde o knieža, ale o teba. Kača je živá a zháňa sa po tebe...

Len čo to čert počul, vzal nohy na plecia a už ho nebolo. A tak figlom zachránil múdry pastier knieža a ten odvtedy vládol naozaj dobre a spravodivo.

SPRACOVALA E. TAPAJOVÁ

Takú lásku pretrp, ktorá bolí, obavami, túžbou vykúpenú, čo aj tisíce nocí prebdes pre ňu, ona nepoddá sa, nepovolí, Takú lásku pretrp.

Takú lásku chráni si, čo sa mení, ktorá je dnes iná ako včera, čo jak kvet sa zrana do večera, neustále mení v zafarbení. Takú lásku chráni si.

PAVOL KOYS

Kalendár

SLNKA

Východ	Západ
7.hod.18.min.	16.hod.22.min.
6.hod.53.min.	16.hod.48.min.

MESIACA

1. februára	8.hod.47.min.	19.hod.43.min.
15. februára	18.hod.20.min.	7.hod.45.min.

Nový mesiac	29. januára
Prvá štvrt	5. februára
Plný mesiac	14. februára
Posledná štvrt	21. februára

P	W	S	C	P	S	N
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

VÝROČIA

1.II.1944 — atentát na Kutscheru, kata obyvateľov Varšavy; 2.II.1943 — víťazstvo pod Stalingradom; 3.II.1966 — sovietska automatická stanica Luna-9 mäkkou pristála na Mesiaci; 6.II.1905 — narodil sa Władysław Gomułka, ľajomník ÚV PZRS; 22.II.1810 — narodil sa Frédéric Chopin (zomrel r. 1849); 22.II.1848 — vypuknutie februárovej revolúcie vo Francúzsku — začiatok Jara národov; 27.II.1846 — padol Edward Dembowski, revolucionár, filozof a publicista (nar. roku 1822).

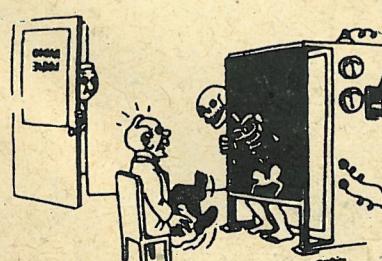
HOROSKOP

KOZOROŽEC: 22.XII. — 19.I.

ON. Múdrost, rozvaha, skvalé schopnosti — to sú vlastnosti, ktoré mu zabezpečujú úspech a postavenie. Trochu skeptizmu a irónie, ako aj veľký zmysel pre humor doplňujú obraz tohto cenného človeka. Pozor! Nerád požičiaava peniaze, radšej poslúži dobrovou radou. Dar? Najlepšie album alebo teplé tričko.

ONA. Jemná a nesmelá ako dievčatko, v zrelem veku rozvážna a rozhodná. Svojím spôsobom vie byť agresívna, no je pritom milá. Doma je starostlivou ženou a matkou. Niekoľko hundre. Rada dostáva praktické dary ako kuchynský robot.

HUMOR

Bez slo

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

BIAŁA BIEGUNKA
PISKLAT

Choroba ta jest chorobą zakaźną, łatwo zaraźliwą jak sama nazwa wskazuje, charakteryzuje się biegunką. Odchody białej barwy zasychają u piskląt wokół otworu stekowego w postaci przypominającej swoim wyglądem gips. Biała biegunka wywołuje ogromne straty wśród kurcząt, zwłaszcza w pierwszych trzech tygodniach ich życia, a sporadyczne ubytki wśród ptaków dorosłych. Choroba ta atakuje niemal wyłącznie kury i indyki. Zakażona młodzież ginie masowo. Specjalnie wra-

żliwe są pisklęta najmłodsze, w pierwszych dniach życia. Później odporność na zakażenie stopniowo wzrasta, a już 3-tygodniowe kurczęta przestają padać, jakkolwiek pozostają nosicielami zarazków. Zarazek choroby usadziwa się u sztuk dorosłych w narządach rozrodczych, tak więc każde jajo zniszczone przez taką kurę jest zakażone. Objawy choroby uzależnione są w pierwszym rzędzie od wieku kurzy. Zakażony zarodek w jaju ginie przeważnie około 15 dnia legu. W czasie wykluczenia się, zakażone pisklęta często bywają tak słabe, że nie mają siły uwolnić się ze skorupy i obumierają. Wśród piskląt, które wyległy się jako chore, przebieg choroby bywa bardzo ostry i ptaki giną wśród drgawek w kilka godzin po wykluciu.

Natomiast u tych piskląt, które zarazili się już po wykluciu z jaja, choroba przebiega zazwyczaj ostro. Puch u takich ptaków jest najeżony brzuch powiększony oraz występuje długotrwała biegunka kończąca się wychudzeniem i wycieńczeniem kurczęcia. Choroba trwa od jednego do dwóch tygodni, a u wielu kurczęta kończy się śmiercią w pierwszym miesiącu życia. Wszyskie sztuki, które przechorowały, stają się do końca życia nosicielami zarazka powodującego białą biegunkę, a więc są źródłem zakażenia sztuk zdrowych. Zarazki wydalają one wraz z kałem. U kur dorosłych występuje spadek mięśni. Leczenie białej biegunki jest w zasadzie bezskuteczne. Chorze sztuki należy wybijać, a padłe i zabite — palić lub głębo-

HENRYK MĄCZKA

PRAWNIK

OBOWIĄZEK
STOSOWANIA
NAWOZÓW
MINERALNYCH
W GOSPODARSTWACH
ROLNYCH

W Dzienniku Ustaw Nr. 23 z r. 1967 pod. poz. 109 ukazała się ustanawa z dnia 13 czerwca 1967 r. o obowiązku stosowania nawozów mineralnych w gospodarstwach rolnych.

Celem ustawy jest zapewnienie odpowiedniego wzrostu produkcji rolnej w gospodarstwach rolnych o niskim poziomie gospodarowania poprzez stosowanie na użytkach rolnych minimalnych dawek nawozów mineralnych (azotowych, fosforowych i potasowych).

Obowiązkowi stosowania nawozów mineralnych podlegają właściciele względem wojewódzkich bądź powiatowych rad narodowych.

- 1) dwóch lub więcej hektarów przeliczeniowych gruntów ornych lub
- 2) dwóch lub więcej hektarów fizycznych trwałych użytków zielonych zmierowanych oraz trwałych użytków zielonych nie zmierowanych klasy I, II i III lub,
- 3) trzech albo więcej hektarów łącznie użytków rolnych określonych w pkt. 1 i 2.

Ustawa upoważnia Ministra Rolnictwa do rozciagnięcia wyżej określonego obowiązku na gospodarstwa mniejsze niż dwie hektarowe.

Rejony, w których ustanawia się obowiązek, jak również minimalne dawki nawozów mineralnych na 1

hektar użytków rolnych są określone przez prezesa wojewódzkich bądź powiatowych rad narodowych.

Decyzje indywidualne określające ilość nawozów mineralnych w czystym składniku jakie należy zastosować w dalszym roku gospodarczym wydają biura gromadzkich rad narodowych. Decyzje te dotyczą się zainteresowanym właścicielem bądź posiadaczem gospodarstw rolnych bądź też ogłosza się je poprzez wywieszenie w lokalu biura GRN.

Ustawa deklarująca równocześnie pomoc finansową Państwa w postaci kredytów bankowych na zakup nawozów, której zakres zostanie osobno określony, oraz gwarantuje zapewnienie możliwości nabycia niezbędnej ilości nawozów oraz odpowiedni instruktaż agrotechniczny dotyczący racjonalnego stosowania nawozów mineralnych w oparciu o da-

ne określające odczyn i zasadowość gleb.

Sankcją za niewykazanie w całości lub w części obowiązku zastosowania minimalnych dawek nawozów stanowi obowiązek wpłacenia na rachunek prezydium właściwej rady narodowej kwoty, odpowiadającej 80% wartości nie wykupionej ilości tych nawozów jeżeli gospodarstwo podlega obowiązkowi dostawy zbóż o 100% tej wartości — jeżeli gospodarstwo nie jest objęte obowiąkiem tej dostawy.

Kwoty pobrane za nie wykonanie obowiązku stowarzania minimalnych dawek nawozów mineralnych przelewa się na fundusze gromadzkie bądź też w miastach i osiedlach na fundusze miejskie jeżeli w konkretnym mieście lub osiedlu taki fundusz został utworzony.

KONSULTANT
PRAWNY
WITOLD FERFET

ZUZKA
VARIHRACHOVÁ
POLIEVKA

Rozpočet pre 4 osoby: 1,5 lit. vody, 15 dkg hrachu, 4 dkg masti, 2 dkg múky, sol, 1 dkg cibule, majorán.

Prebraný a umyty hrach večer pred varením namočime do vody. Na dru-

hý deň varíme vo vode, v ktorej bol namočený, a ešte dolejeme čistú vodu. Hrach varíme do zmäknutia. Urobíme tmavšiu cibulovú záprážku, ktorú rozriedime studenou vodou, a dobre rozvarenú pridáme k hrachu. Dobre prevarenú polievku predejme a hrach preliuje.

Meotovú polievku osolíme, namrvíme trochu majoránu, prípadne pridáme rozotrety cesnak. Podávame k nej oprázenú žemenu alebo zavaríme donej drobné halušky. Najchutnejšia je na maslovej záprážke.

ZAPEKANÉ ZEMIAKY
S BRYNDZOU

Rozpočet pre 4 osoby: 80 dkg zemiakov, 3 dkg masty, sol, 10 dkg bryndze, paštítka, 1 dl smotany alebo mlieka, na zaliatie: 1 dl mlieka, 1 vajce.

V šupke uvarené zemiaky olúpeme a dve tretiny pokrávame na kolieska. Ostatné pretlačíme a zmiešame s bryndzou, do ktorej pridáme sol, ak máme — posekanú požitku a trochu rozriedime kyslou

smotanou alebo mliekom. Pokrájané zemiaky vrstvo-vite ukládame do vymasteneho strúhanku vysypávame kastróla alebo ohňovzdornej misy. Každú vrstvu posypeme soľou, pokvapíme mastou, obložíme kúskami bryndze a zase prikryjeme zemiakmi. Potom zemiaky zalejeme mliekom, v ktorom je rohabarovane vajce, (namiesto mlieka môže byť aj smotana) a do ružova upečieme. Namiesto bryndze môžeme použiť aj strúhaný syr.

PREDPLATNÉ V ČESKOSLOVENSKU PRIJÍMA: POSTOVNÍ NOVINOVÁ SLUŽBA — DOVOZ TISKU, VINOHRADEK 46, PRAHA 2, VINOHRADY. INDEXOVÉ ČÍSLO ŽIVOTA JE 36650 A PREDPLATNÉ NA JEDEN ROK ČINÍ 24,60 KČS.

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽMI A ROZČILUJÍCÍMI VÁS ZÁLEŽITOSTMI? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCE „ŽIVOT“, WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, I. p. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKÁCH NÁSEHO ČASOPISU A V DOPISECH.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce. Redaguje Kolegium w składzie: František Bednářík, Augustyn Bryja, Adam Chalupiec (redaktor naczelny), Vladimír Hess, Marian Kaškiewicz (zastępca redaktora naczelnego), red. techniczny — Krystyna Tomezyk, Ignacy Nižnik, Ján Ondica, Jerzy Zagórski. Opracowanie graficzne — Luděk Holub. Korekta czeska — Valerie Wojnarowska. Korekta słowacka — Jan Gryglak.

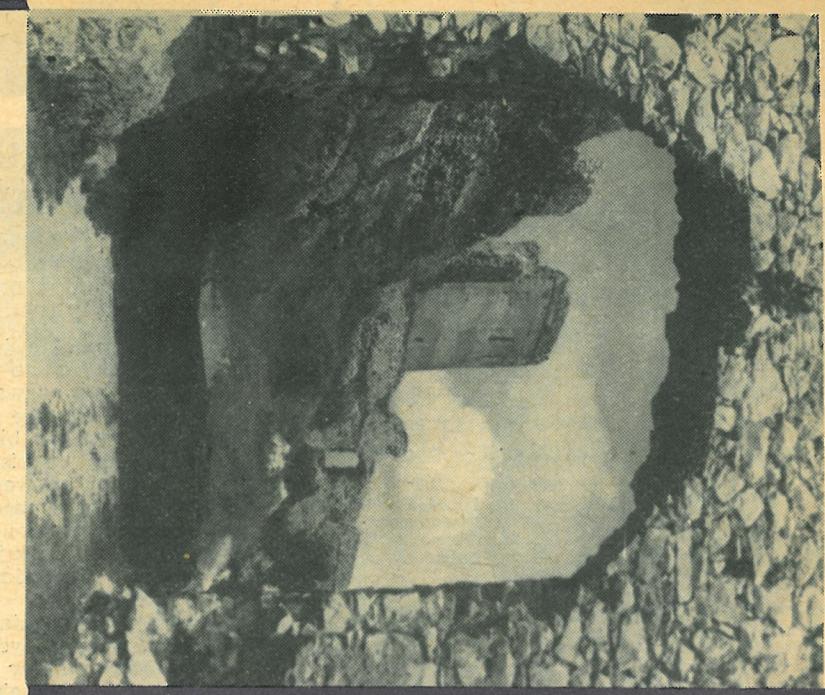
Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „WSPÓŁCZESNE” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11. ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37. TEL.: 21-15-41, 28-22-81. Prenumeratę na kraj, roczną i kwartalną dla czytelników indywidualnych przyjmuje urzędujący pocztowy oraz listonosze. Czytelnicy indywidualni mogą dokonywać wpłat również na konto PKO nr. 1-6-1000 20 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23. Wszystkie instytucje państowe i społeczne mogą zamawiać prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur „Ruch”. Ceny prenumerat: kwartal: 3 zł., półroczna: 6 zł., roczna: 12 zł. Prenumeratę za zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40 proc. droższa od krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-100024 nr tel. 20-46-88. Egzemplarze numerów zdecentralizowanych można nabyć w Punktach Wysyłkowych Prasy Archiwalnej „Ruch”, Warszawa, ul. Nowomiejska 15/17, konto Nr 114-6-70041 VII O/M Warszawa. Oddano do sklepu 18.I.68 r. Podpisano do druku 12.II.68 r. Druk. Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa, ul. Smolna 12. Zam. 101.

ŽIVOT
CZASOPISM
SPOŁECZNO
KULTURALNE

ČAHTICE

ALŽBETA

Bá- tho- rič- ka

Na krásnom Považí, po pravej strane Váhu, na vyvýšenom bode dohornia Malých Karpát, vznášajú sa rozvaliny stredovekého hradu Čachtice.

Prvá zmienka o ňom pochádza z roku 1313. Pôvodnú malú pevnosť v 15. storočí rozšírili o paláce a nové opevnenie. Patril kráľovskej korune, kráľ Žigmund daroval ho Ciborovi zo Ciboric, a po ňom sa tu vystriedalo viacero moňych rodov. Posledným panom Čachtického hradu bol František Nádasdy. V roku 1708 hrad dobyli Rákoci, ktorí ho povrátili, no čoskoro sa stal opusťtený, a tak od prvej poloviny 18. storočia hrad začal pustnúť a rozpadovať sa.

Dejiny Čachtického hradu sú opisanej mnohými povestami a vyskávky vyhľadávanými sa stal najmä sadistickým, krutým výčinnim jeho všeobecnej majiteľky, grófky Alžbety Báthoričky, vdovy po Františku Nádasdy. Unukela ona a usmrtila ľudajne vyše 600 mladých slovenských diev, aby sa mohla kúpať v ich nevinnej krvi a takto si zachovat svoju krásu.

Povest rozpráva, že keď sa na krásnej tvare Alžbety Báthoričky objavili prvé vrásky, raz ráno česala ju jedna z mnichov slizok. Nechila vytŕňa panej niekoľko vlasov. Starnutia vlasov sa na toto rozářila a z celého silv udrela služku po tvare. Slizok zazdalo sa jej, že tvár na tých miestach akoby omiadla. Čím dalej sa poserala do zrkadla, tým viac sa v tom utvádzovala. To jej vnuklo hroznu myšlenku, že našla spôsob ako omladniť.